

ANONİM ORTAKLIK GENEL KURUL TOPLANTILARINDA TOPLANTI YETERSAYILARI BAĞLAMINDA PAY SAHİBİNİN TOPLANTIDAN AYRILMASININ ALINAN KARARLARIN GEÇERLİLİĞİNE ETKİSİ

Dr. Öğr. Üyesi Nuri ERDEM*

Öz

Anonim ortaklıklarda geçerli bir genel kurul kararı alınabilmesi için mevcut olan şartlardan bir tanesi de, Ticaret Kanunu'nda düzenlenen yetersayılara riayet edilmesidir. TTK'de yetersayılar basit ve ağırlaştırılmış yetersayılar olarak düzenlenmiştir. Bunu düzenleyen maddelerdeki yetersayılar ise toplantı ve karar yetersayılarıdır. Toplantı yetersayısı, geçerli bir genel kurul kararı alınabilmesi için toplantıda temsil edilmesi gereken asgari pay miktarını ifade eder. Basit yetersayıları düzenleyen TTK 418/1'de bu yetersayının toplantı süresince korunması gerektiği düzenlenmiştir. Çağrısız genel kurulu düzenleyen TTK 416/1 de benzer şekilde toplantı yetersayısı mevcut olduğu sürece karar alınabileceği hükmünü içermektedir. Söz konusu düzenlemeler doktrinde yetersayının hangi ana kadar mevcut olması gerektiği ve bu bağlamda bir kısım pay sahibinin toplantı sona ermeden toplantıdan ayrılması halinde bu durumun alınan kararların geçerliliğine ilişkin etkileri bakımından tartışma konusu olmuştur. Katıldığımız fikir uyarınca toplantı yetersayısının varlığı, toplantı süresince ve fakat her bir gündem maddesi bağlamında ayrı ayrı gözetilmelidir. Pay sahibinin toplantıdan ayrılmasına kadar alınan kararların geçerliliği ise bu durumdan etkilenmeyecektir.

Anahtar Kelimeler: *Anonim Ortaklık, Genel Kurul, Yetersayı, Toplantı Yetersayısı, Geçerlilik*

---

* *İstanbul Aydın Üniversitesi Hukuk Fakültesi Ticaret Hukuku Anabilim Dalı Öğretim Üyesi.
E-posta: nurierdem@aydin.edu.tr*

The Effect of the Leave of the Shareholder During the General Assemblies of the Joint-Stock Companies On the Validity of the Decisions Made With Respect To the Quorum

Abstract

One of the conditions of taking the decision of a general assembly validity in joint stock companies is the observance of the qualifications issued in the Commercial Code. In the Turkish Commercial Code, the quorums are regulated as simple and aggravated. The types of quorums in the regulating articles are the presence and decision quorums. The quorum for meeting (presence quorum) means the minimum amount of shares that must be represented in the meeting in order for a valid general assembly decision to be taken. In the law TCC 418/1, which regulates the simple quorum, it is stated that the defined quorum shall be protected during the meeting. TCC 416/1, which regulates the general assembly without a call (universal meeting), similarly includes the provision that a decision can be taken as long as the required quorum is provided. These arrangements have been the subject of discussion in the doctrine with respect to how long shall the quorum be preserved and the impact of some shareholders leaving before the end of the meeting on the validity of the decisions taken during the meeting. In accordance with the opinion we have attended, the existence of meeting quorum should be considered separately during the meeting and in the context of each agenda item. The validity of the decisions taken before the shareholders leave the meeting will not be affected.

Keywords: *Joint Stock Company, General Assembly, Quorum, Presence Quorum, Validity*

I. Genel Kurul Toplantı Yetersayılarının Toplantı Boyunca Korunmasının Alınan Kararların Geçerliliği ile İlişkisi

Anonim ortaklıklarda çoğunluk ilkesi geçerli olduğundan, bu ilke uyarınca kural olarak genel kurulun yalnız belirli bir yetersayı ile toplanması neticesinde (toplantı yetersayısı) toplantıya katılanların belirli bir yetersayıda olumlu oyunun varlığı ile (karar yetersayısı) alınan kararlar, toplantıya katılsın katılmasın tüm pay sahiplerini bağlar. Bu doğrultuda genel kurul tarafından verilen kararlar, toplantıda hazır bulunmayan ve hatta olumsuz oy veren pay sahipleri hakkında da geçerlidir (TTK 423). Öte yandan anonim ortaklık genel kurul kararları (çok taraflı) hukuki işlemlerden olduğundan, kanunda öngörülen yetersayılar, alınan kararların geçerli şekilde alınabilmesi için gerekli irade beyanı miktarını ifade etmektedir. Hukuki işlemin (genel kurul kararının) kurucu unsuru olan irade beyanında (yetersayılarda) eksiklik ise yaygın kanaate göre işlemin yokluğuna sebebiyet vermektedir.¹

¹ Yokluk bir hukuki işlemin kurucu unsurlarındaki eksiklik sebebiyle söz konusu olup, gerekçesi itibarıyla bizim de katıldığımız doktrindeki başkan görüşü ve Yargıtay'ın yerleşik içtihadına göre toplantı ve karar yetersayılarına uyulmaksızın alınan kararlar geçerli bir genel kurul toplantısından söz edilemeyeceği ve yeterli sayıda kurucu irade beyanı bulunmadığı için yoklukla malul olur. Bkz. bu yönde, İsmail Kırcı/ Feyzan Hayal Şehirali Çelik/Çağlar Manavgat, *Anonim Şirketler Hukuku C. II, Genel Kurul Kararlarının Hükümsüzlüğü*, Ankara, 2016, s. 10; Ersin Çamoğlu (Reha Poroy/Ünal Tekinalp, *Ortaklıklar Hukuku I, İstanbul 2014*, N. 722a; Reha Poroy (Ünal Tekinalp/Ersin Çamoğlu), *Ortaklıklar Hukuku 12. Bası*, N. 721a. Ana sözleşmede değil yalnız kanunda öngörülen yeter sayılar bakımından aykırılığın yokluğa sebebiyet vereceği görüşünde, Oğuz İmregün, *Anonim Ortaklıklar Hukuku, İstanbul, 1985*, s. 152 vd. Pulaşlı da benzer şekilde asgari yetersayılar mevcut olmadığında geçerli bir toplantıdan da bahsedilmesinin mümkün olmadığı, asgari toplantı ve karar yetersayılarına aykırı olan genel kurul kararlarının yok hükmünde olduğu, ancak yasadaki öngörülen yetersayılarla uygun olmakla birlikte ana sözleşmedeki yetersayılarla uygun olmayan kararların esas sözleşmeye aykırılığı sebebiyle yokluğu değil iptalinin dava edilebileceğini ifade etmektedir (Hasan Pulaşlı, *Şirketler Hukuku Şerhi C. II, Ankara, 2018*, s. 1013, Ayrıca bkz. aynı yazar, *Şirketler Hukuku Şerhi C. I*, s. 1004 vd). Azınlıkta kalan aksi görüşteki Moroğlu'na göre ise bu konuda ayırım gözetilmeksizin yalnızca pay sahiplerinin çıkarlarını koruyan nispi emredici hükümlere aykırılık söz konusu olduğu için alınan kararların yokluğu değil iptal edilebilirliği düşünülmelidir (Erdoğan Moroğlu, *Anonim Ortaklıkta Genel Kurul Kararlarının Hükümsüzlüğü*, İstanbul, 2014, s. 120 vd). İsviçre Hukuku'nda ise doktrinde ve Yargı kararlarında yetersayıya uyulmadan alınan kararların şekli geçersizlik sebepleri dolayısıyla batıl olduğu fikri geçerlidir. Bkz. Wolfhart F. Bürgi, *Die Aktiengesellschaft, Zürcher Kommentar Bd. V/5b 2*, Art. 698-738, Zürich 1969, Art. 701, N. 6; Peter Forstmoser/Arthur Meier Hayoz/Peter Nobel, *Schweizerisches Aktienrecht, Bern 1996*, § 23, N. 6; Dieter Dubs/Roland Truffer, *Kommentar zum schweizerischen Privatrecht, Obligationenrecht II*, Art. 698-706b, Hrsg.: Honsell Heinrich, Vogt Nedim Peter und Watter Rolf, 2. A., Basel und Frankfurt am Main, 2002, Art. 706b N 18.

Yargıtay içtihatlarında da yetersayılarla uyulmamasının yaptırımı yetersayının ana sözleşmede yahut kanunda yer alması ayırımına gidilmeksizin yokluk olarak nitelendirilmektedir. "Mahkemece, toplanan kanutlar ve bilirkişi raporuna göre, kesinleşen mahkeme kararı ile davalı şirketin 27.02.2009 ve 28.12.2009 tarihli genel kurul kararlarının yoklukla malul sayılması nedeniyle anonim şirketin pay ve ortaklık hisse oranının iptal edilen genel kurul kararları öncesindeki pay durumuna dönmüş bulunduğu, davalı şirketin 29.12.2009 tarih ve 59 numaralı yönetim kurulu kararının dayanağını oluşturan sermaye artışına dair kararın yok hükmünde olması nedeni ile bunun sonucu olarak iştirak taahhütnamelemlerinin dayanağının da kalmadığı, ana sözleşmenin eski haline göre toplantı nisabının %51 olduğu, sermaye artırımı, kar dağıtımı ve yönetim kurulunda değişikliğe dair hususlarda ise genel kurulun oybirliğinin gerektiği, davalının esas sözleşmesi gereğince; şirket sermayesinin %51'i hazır olmaksızın genel kurulun toplanamayacağı, kanunda ve ana sözleşmede öngörülen toplantı ve

Toplantı yetersayısı, genel kurulun karar alabilmesi için, en az ne miktarda sermaye veya oyun toplantıda hazır bulunması gerektiğini, karar yetersayısı ise en az ne miktarda oyun karar yönünde ve lehinde kullanılması gerektiğini belirler.² Anonim ortaklık genel kurul kararlarının alınabilmesi için aranacak çoğunluğu gösteren işbu yetersayılar ise olağan ve ağırlaştırılmış olmak üzere iki türdür. Olağan yetersayıları düzenleyen hüküm TTK 418 olup buna göre, kanunda veya ana sözleşmede aksine daha ağır bir yetersayı öngörülmedikçe, genel kurul sermayenin en az dörtte birini temsil eden payların sahiplerinin veya temsilcilerinin varlığıyla toplanır (TTK 418). İlk toplantıda bu oran sağlanamaz ise ikinci toplantının yapılabilmesi için bu yetersayı aranmaz.³ Kararlar toplantıda hazır bulunan (temsil edilen)⁴ oyların çoğunluğu ile verilir (TTK 418/2). Bunun yanı sıra kanun bazı konularda karar alınabilmesi için ağırlaştırılmış yetersayılar da öngörmektedir. Özellikle ana sözleşme değişiklikleri için, değişikliğin konusuna bağlı olarak farklı yetersayılar aranmakta iken (TTK 421), bunun haricinde yapısal değişikliklere ilişkin düzenlemelerde olduğu gibi, kanunda farklı hükümlerde de ağırlaştırılmış yetersayılar öngörüldüğü görülmektedir (Bkz. TTK 151, 173, 189).

Toplantı yetersayısına ilişkin bir diğer farklı olasılık ise çağrısız genel kurul toplantılarını düzenleyen TTK 416'da yer almaktadır. Buna göre bütün payların sahipleri veya temsilcilerinin hazır bulunmaları ve aralarından birisinin itiraz etmemesi halinde, davet usulüne ve çağrıya ilişkin hükümlere riayet edilmeksizin, geçerli bir genel kurul toplantısı

---

karar yeter sayılarının genel kurul kararlarının kurucu unsuru olduğu, bu nedenlerle, davalının 26.05.2010 tarihli ve 14.02.2012 tarihli genel kurul toplantısında alınan kararların yok hükmünde bulunduğu kabulü gerektiği, davacı ...'in hissedar olmaması nedeni ile aktif husumet ehliyetinin bulunmadığı gerekçesiyle asıl ve birleşen (... Asliye Ticaret Mahkemesi'nin 2012/126 Esas) davanın kabulüne, birleşen (... Asliye Ticaret Mahkemesi'nin 2012/325 Esas) davanın ise aktif husumet yokluğu sebebiyle reddine karar verilmiştir. Asıl ve birleşen (... Asliye Ticaret Mahkemesi'nin 2012/126 Esas) davada davalı vekili, birleşen (... Asliye Ticaret Mahkemesi'nin 2012/325 Esas) davada ise davacı vekili temyiz etmiştir. Dava dosyası içerisindeki bilgi ve belgelere, mahkeme kararının gerekçesinde dayanılan delillerin tartışılıp, değerlendirilmesinde usul ve yasaya aykırı bir yön bulunmamasına göre, asıl ve birleşen (...Asliye Ticaret Mahkemesi'nin 2012/126 Esas) davada davalı vekili, birleşen (... Asliye Ticaret Mahkemesi'nin 2012/325 Esas) davada ise davacı vekilinin tüm temyiz itirazları yerinde değildir” (Yargıtay 11. Hukuk Dairesi, E. 2014/10188, K. 2015/12314, T. 19.11.2015, Kazancı İçtihat).

² Oğuz İmregün, *Türk Hukukunda Anonim Ortaklıklarda Toplantı ve Karar Yetersayıları*, İUHFM 1984, C. 50, S. 1-4, s. 349-350.

³ Doktrinde Kendigelen, *yeter sayının aranmayacağına yönelik ifadenin hatalı olduğunu, zira en azından tek paya sahip olan bir pay sahibinin veya temsilcisinin katılmadığı bir toplantının yapılması mümkün olmadığına göre, ikinci toplantı için yeter sayı aranmayacağından söz etmenin isabetli olmadığını vurgulamaktadır. Bkz. Abuzer Kendigelen, Türk Ticaret Kanunu Değişiklikler, Yenilikler ve İlk Tespitler, İstanbul, 2016, s. 270.*

⁴ Bu ifadenin de yerinde olmadığı, zira toplantıda oyların hazır bulunamayacağı, olsa olsa temsil edilebileceği hususunda Kendigelen, s. 270.

yapılabilecek ve toplantıda karar alınabilecektir.⁵ Bu halde çağrısız yapılan genel kurul toplantılarında geçerli bir biçimde karar alınabilmesi için toplantı yetersayısı şirket sermayesini temsil eden payların yüzde yüzüdür.

Öte yandan yetersayıların alınan kararların geçerliliğine etkisi bağlamında değerlendirilmesi gereken bir diğer husus ise toplantı yetersayısı bakımından bu oranın toplantı boyunca korunması gerekip gerekmediğidir. Problem ilk olarak çağrısız genel kurulu düzenleyen 6762 s. ETK 370 çerçevesinde tartışılmıştır. Zira ilgili hüküm, toplantının başında çağrısız genel kurul yapılmasına itiraz etmeyen bir veya birkaç pay sahibinin genel kurul başladıktan sonra toplantıyı terk etmesi halinde alınan kararların geçerli sayılıp sayılmayacağı hususunda açık bir düzenleme ihtiva etmemekteydi. Konuyu düzenleyen TTK 416 ise “bu toplantı nisabı var olduğu sürece” karar alınabileceği şeklinde ilave bir düzenleme ile soruna çözüm getirmeye çalışmıştır.

Bu konuda yenilik içeren bir diğer düzenleme ise olağan yetersayıları düzenleyen TTK 418’de yer almaktadır. Hükümde “bu nisabın toplantı süresince korunması şarttır” denilmek suretiyle sermayenin en az

⁵ Çağrısız genel kurullarda karar yetersayısı bakımından kanunda açık bir hüküm bulunmadığından bu konuda farklı görüşler ifade olunmuştur. Bu hususta yaygın kanı, karar yeter sayısının mevcut oyların çoğunluğu şeklinde olduğu yönündedir (Bkz. Mehmet Bahtiyar, *Ortaklıklar Hukuku*, İstanbul 2018, s. 166; Fatih Bilgili/ Ertan Demirkapı, *Şirketler Hukuku Dersleri*, Bursa, 2018, s. 188. Moroğlu ise, pay sahiplerinden birisinin itiraz etmemesi koşulunun yalnız toplantı yetersayısı yönünden değil karar yetersayısı yönünden de nazara alınacağını ifade ederek kanaatimizce karar yetersayısı bakımından oybirliği aramış olmaktadır (Bkz. Moroğlu, *Hükümsüzlük* s. 112). Ancak bu hususta İsviçre Hukuku’nda ifade edildiği üzere müstakil olarak bir gündem maddesine itiraz etmek ile toplantının yapılmasına itiraz edilmesini ayırmak gerekir. Günden maddesine itiraz ancak karar yetersayısına etki eder ise karar alınmasını, toplantının yapılmasına itiraz ise çağrısız genel kurulu engeller. (Bkz. Brigitte Tanner, *Handkommentar zum Schweizer Privatrecht, Personengesellschaften und Aktiengesellschaft - Art. 530-771 OR-VegüV, Zürich-Basel-Genf, 2016, Art. 701, s. 697-698*). Maddede kastedilen ise toplantının yapılmasına itirazdır. Bu konuda görüşüne katıldığımız Çamoğlu ise haklı olarak karar yetersayısı hususunda açık bir hüküm bulunmadığı, bu nedenle karar yetersayıları hususunda özel düzenleme bulunan haller dışında TTK 418’deki genel kuralın uygulama alanı bulacağını ifade etmektedir bkz. Çamoğlu (Poroy/ Tekinalp), *Ortaklıklar*, N. 671. Benzer şekilde Pulaşlı da, kararların oybirliği ile alınmasının gerekli olmadığı, karar alınan konuya göre aranacak yetersayının sağlanmasının yeterli olduğunu ifade etmektedir. (Pulaşlı, *Şerh C. I*, s. 892 ve 895). Bu konuda, karar yetersayısı hakkında özel bir düzenleme bulunmadığından alınan kararın türüne göre TTK 418 veya ana sözleşme değişikliği ise TTK 421 uyarınca aranan karar yetersayısına uygun şekilde karar alınması gerektiği kanaatindeyiz. Nitekim Pulaşlı da, kararların geçerli olabilmesi için yasadaki öngörülen nisaplara uyulması gerektiği, yasadaki yalnız TTK 421/2,a ve b bentlerindeki haller için oybirliği arandığı, ana sözleşmede daha ağır hükümler öngörülmedikçe bu iki konu dışında oy birliği gerektiği, aksi düşünceyle çağrısız genel kurul kararlarının oybirliği ile alınacağını kabul edilmesi halinde, TTK’de öngörülen genel kurul yetersayıları dışında yeni ve yasal olmayan bir kuralın eklenmiş olacağı ifade etmektedir (Pulaşlı, *Şerh C I*, s. 895). Nitekim İsviçre Hukukunda da çağrıya ilişkin hususlar dışında normal bir genel kurulun bütün şartlarına uygun şekilde hareket edilmesi gerektiği, bu anlamda aranacak karar yetersayılarının oybirliği değil alınan kararın niteliğine göre oy çokluğu (veya oybirliği) olduğu kabul edilmektedir. Bkz. Bruno Frick/Thomas Stäheli, *Aktienrecht Kommentar, Aktiengesellschaft, Rechnungslegungsrecht, VegüV, GeBüV, VASR, Zürich 2016, Art. 701 N. 3, Universalversammlung*, N 6.

dörtte birini karşılayan yetersayının toplantı süresince aranması şartı getirilmektedir. Bu şart doktrinde toplantı yetersayısının korunması ilkesi olarak ifade edilmektedir. Söz konusu düzenleme pay sahibinin toplantıyı terk etmesi halinde durumun özellikle o ana kadar alınan kararların geçerliliğine etkisi bakımından eleştirilmiş, doktrinde farklı görüşlere sebebiyet vermiştir. Şu halde farklı ihtimallerin değerlendirilerek anonim ortaklık genel kurul toplantılarında pay sahibinin toplantıdan ayrılmasının, toplantı yetersayısının korunması ilkesi bağlamında alınan kararların geçerliliğine etkisini tespit etmek gerekir.

II. TTK'de Düzenlenen Genel Kurul Toplantı Yetersayıları

A. Genel Olarak

Kanunda yetersayılara ilişkin düzenlemelere basit ve ağırlaştırılmış yetersayılara dair genel ve özel birer kural olarak TTK 418. ve 421. maddelerde, bunun haricinde dağınık olarak alınan genel kurul kararını düzenleyen pek çok farklı maddede çoğu kez TTK 418. ve 421. maddelere atıf yapılarak yahut müstakil düzenlemelerle (Bkz. TTK 151, 173, 189, 416, 454, 473, 504, 508, 529, 538, 548) ve nihayet toplu bir biçimde, hatta kanunda olmayan ilavelerle (Bkz. BTY 22/12) birlikte, BTY md. 22'de yer verilmektedir. Bu düzenlemelerden bir kısmında toplantı ve karar yetersayıları ayrı ayrı gösterilirken (örneğin bkz. TTK 418, BTY 22/2), bir kısmında ise yalnız karar yetersayısı düzenlenmekte ve bu düzenlemeden hareketle dolaylı olarak asgari toplantı yetersayısı tespit edilebilmektedir (bkz. TTK 421/3, BTY 22/3). Konumuz itibari ile aşağıda yalnız toplantı yetersayıları izah edilecektir.

Mehaz İsviçre hukukunda konuyu düzenleyen İsv. BK. 703'de ise toplantı yetersayısı (*präsenzquorum*) öngörülmeyp, yalnız karar yetersayıları (*stimmenquorum*) düzenlenmiştir.⁶ İsviçre hukukunda toplantı yetersayısının mevcut olduğu istisnai hallerden birisi ise çağrısız genel

⁶ Bununla birlikte 1991 yılında yapılan değişiklik öncesinde, 1936 tarihli İsv.BK'da 636, 648, 649, 646, 657 ve 650'de şirket varlığının devri, işletme konusunun değiştirilmesi gibi konularda toplantı yetersayılarına yer verilmekteydi. Özellikle halka açık şirketler bakımından karar alınabilmesi ve tıkanıklıkların önüne geçilebilmesi için bu konuda değişiklik yapılmıştır. Geniş bilgi için bkz, Brigitte Tanner, *Quoren für die Beschlussfassung in der Aktiengesellschaft*, Diss. Zürich, 1987, s. 64 vd, 344 vd; Burgi, Art. 703 N 13 vd, naklen Brigitte Tanner, *Zürcher Kommentar, Die Generalversammlung, Art. 698-706b OR, Kommentar zum Schweizerischen Zivilgesetzbuch, Obligationenrecht, 5. Teil: Die Aktiengesellschaft, Zürich-Basel-Genf 2003, Art. 703, N 52. İsviçre Hukuku'nda karar yetersayıları bakımından ise basit, nitelikli ve mutlak çoğunluk gerektiren haller için bkz. Forstomser/Meier Hayoz/Nobel, § 24, N 7 vd.*

kurul toplantılarını düzenleyen İsv BK 701 hükmü zikredilmektedir.⁷ Bununla birlikte nitelikli yetersayıları düzenleyen İsv BK 704'te genel kurulda temsil edilen oy haklarının üçte ikisi yanında genel kurulda temsil edilen sermayenin mutlak çoğunluğu aranmakta olup burada yalnız oy hakkı yönünden imtiyazların varlığı gibi özel durumlarda önem arz edebilecek bu ilave yetersayıya ise sermaye yetersayısı (*kapitalquorum*) adı verilmektedir.⁸

B. Yetersayıların Uygulanması Bakımından Kabul Edilen İlkeler

Toplantı yetersayısını düzenleyen hükümlerden bir kısmında azalan yetersayı ilkesi caridir. Bu ilkenin cari olduğu maddelerde, ilk toplantıda aranan toplantı yetersayısı mevcut olmaz ise ikinci toplantıda bu oranın ya hiç aranmadığı (Bkz. TTK 418, BTY 22/1) yahut daha az bir oranla yetinilebildiği (Bkz. 421/1, BTY 22/2) görülebilmektedir.⁹ Ancak bir kısım düzenlemelerde gerek ilk gerekse ikinci toplantıda aynı yetersayı öngörülmüş olup, bu maddelerde kanun koyucu azalan yetersayıları kabul etmemiştir (Bkz. TTK 421/2,3, BTY 22/2,3).

Toplantı yetersayıları yönünden kabul edilen bir diğer ilke, gündem maddelerinin birbirinden bağımsızlığıdır.¹⁰ Bu ilkeye göre nitelikli çoğunluk gerektiren veya gerektirmeyen maddelerin birbirinden ayrı olarak yeterli çoğunluğu sağlamaları, buna uygun miktarda yetersayıyı haiz olmaları yeterlidir; her bir karar diğerinden bağımsızdır.¹¹

Son olarak özellikle konumuz bağlamında tartışılması gereken en önemli prensip, toplantı yetersayılarının korunması ilkesidir. Bu ilke genel kuruldaki toplantı yetersayısının ilgili maddenin görüşülmesinin sonuna

⁷ Forstmoser/Meier Hayoz/Nobel, § 24, N 32; Patrick Sommer, in: Kren Kostkiewicz Jolanta/Wolf Stephan/Amstutz Marc/Fankhauser Roland (Hrsg.), *OR Kommentar, Schweizerisches Obligationenrecht, Zürich 2016*, Art. 703 N 1.

⁸ Sommer, Art. 704 N 1 vd. Her ne kadar maddenin ikinci fıkrası kanunda öngörülen bu yetersayıların ağırlaştırılabileceği hükmünü ihtiva etmekteyse de, Böckli, şirketin karar verme işlevine engel olacağından hareketle ana sözleşmede dahi toplantı yetersayıları öngörülemeyeceği kanaatindedir. (Peter Böckli, *Schweizer Aktienrecht, Zürich 1996* § 12, N. 353). Belirli bir pay oranına, sermaye oranına, kafa sayısına ilişkin yetersayı çeşitlerine ve bunların kombinasyonuna ilişkin bilgi için bkz. Dubs/Truffer Art. 703 N 5; Forstmoser/Meier-Hayoz/Nobel § 24 N 3; Tanner, Art. 703 N 44.

⁹ Ayrıntılı bilgi için bkz. Çamoğlu (Poroy/Tekinalp), *Ortaklıklar*, N. 707a; Ersin Çamoğlu, *Yeni Ticaret Kanunu'nda Anonim Ortaklık Genel Kurulunda Nisaplar, Yaklaşım Dergisi, Ocak 2013*, s. 244 vd.

¹⁰ Çamoğlu (Poroy/Tekinalp), *Ortaklıklar C I*, N. 706a; Bahtiyar, *Ortaklıklar*, s. 180.

¹¹ Bununla birlikte, ilkenin varlığını savunmakla beraber Çamoğlu, karma nitelikli bir gündemle toplanan bir genel kurulda yeterli çoğunluğu saylayan maddelerin görüşülüp karara bağlanabileceği, özel yetersayı gerektirenlerin ise o toplantıda görüşülemeyeceğini savunmaktadır (Çamoğlu (Poroy/Tekinalp), *Ortaklıklar C. I*, N. 706a). Herhalde bu görüşü, gerekli yetersayıyı sağlamayan maddeler karara bağlanamaz şeklinde anlamak gerekir; aksi halde gündem maddelerinin bağımsızlığı ilkesinin uygulanma kabiliyeti bulunmayacaktır.

kadar aranacağı veya toplantının sonuna kadar korunması gerektiği şeklinde sonuçları birbirinden tamamen farklı iki yönde anlaşılmaktadır.¹²

C. Kanunda Yer Verilen Toplantı Yetersayıları

1. Basit Toplantı Yetersayısı

Çağrılı yahut çağrısız olsun, kanunda veya ana sözleşmede daha ağır bir yetersayı öngörülmedikçe, genel kurul sermayenin en az dörtte birini karşılayan payların sahiplerinin veya temsilcilerinin varlığında toplanır (TTK 418, BTY 22/1). Birinci toplantıda bu yetersayıya ulaşamadığı takdirde, ikinci toplantının yapılabilmesi için yetersayı aranmaz (azalan yetersayı kuralı¹³). Bu maddede öngörülen yetersayı, adi (basit) toplantı yetersayıdır. Yönetim kurulu üyelerinin seçimi, ibrası, bilançonun tasdiki, denetçinin seçimi gibi pek çok önemli konuda söz konusu yetersayıya göre toplanan genel kurulda çoğunluğun olumlu oyu ile karara varılabilir. Söz konusu madde, aksi kanunda ve ana sözleşmede öngörülmedikçe uygulanacak toplantı nisabını düzenlediğinden, bu konuda ana kural olarak değerlendirilmeye müsaittir.

2. Ağırlaştırılmış Toplantı Yetersayıları

Ağırlaştırılmış yetersayılar ise ana sözleşme değişiklikleri için esas olarak TTK 421'de yer alır. Ancak bu maddede farklı olasılıklara göre farklı yetersayılar öngörülmüştür. Maddede, bilanço zararlarının kapatılması için yükümlülük ve ikincil yükümlülük koyan kararlar ile şirket merkezinin yurtdışına taşınması için alınacak kararlar için oy birliği arandığından¹⁴ (TTK 421/2/a, b, BTY 22/2), bu kararlar açısından aranacak toplantı nisabı da sermayeyi temsil eden payların yüzde yüzüdür. Zira sermayenin yüzde yüzünü teşkil eden payların temsil edilmediği bir toplantıda bu yönde kararlar alınması mümkün değildir.

¹² Konumuz bakımından özel önemi dolayısıyla bu ilke aşağıda müstakil bir başlık altında ayrıntılı olarak değerlendirilecektir. Bkz. bölüm III.

¹³ Çamoğlu (Poroy/Tekinalp), Ortaklıklar C. I, N. 707.

¹⁴ ETK döneminde de, pay senetlerinin itibari değerini yükselterek esas sermayenin artırılması yoluna gidilmek istenmesi halinde, eğer mevcut tali yüküm ediminin kapsamı pay senetlerinin nominal değerine göre belirlenmiş ise, pay senetlerinin itibari değerlerinin yükseltilmesi aynı zamanda tali yükümlülüklerin de ağırlaşması, artması sonucunu doğuracağından, genel kurulun bu yöndeki sermaye artırımı kararını oybirliği ile alması gerektiği hakkında bkz. Erol Ulusoy, Anonim Şirketlerde Tali Yükümler, Mar. Üniv. İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, Cumhuriyetin 75. Kuruluş Yıldönümüne Armağan, 1999 C. XV S. 1, 347 vd.

Şirketin işletme konusunu tamamen değiştirmek,¹⁵ imtiyazlı pay oluşturmak ve nama yazılı payların devrini sınırlamak için toplantı yetersayısı sermayenin en az yüzde yetmiş beşini oluşturan payların sahiplerinin veya temsilcilerinin olumlu oyu gerektiğinden (TTK 421/3, BTY 22/3), bu kararın alınabilmesi için de yine söz konusu toplantıda en az aranan bu miktarda payın temsil edilmesi gerekir.¹⁶ Bu halde toplantı yetersayısı sermayenin yüzde yetmiş beşini temsil eden payların varlığıdır.

Kanunda ilaveten, farklı yerlerde, sermaye azaltımı (TTK 473/3, BTY 22/7), şirketin genel kurul kararıyla feshi (TTK 529/1/d, BTY 22/10), şirketin tasfiyesinde önemli miktarda aktiflerin toptan satılabilmesi (TTK 538/2, bkz. ve karşı. BTY 22/12) ve tahviller, finansman bonoları, varlığa dayalı senetler, diğer borçlanma senetleri, alma ve değiştirme hakkını haiz senetler ile her çeşit menkul kıymetlerin çıkarılması (TTK 504, BTY 22/11) veya çıkarma yetkisinin yönetim kuruluna bırakılması için (TTK 505) alınacak genel kurul kararları bakımından da kanunda bu yetersayıya (TTK 421/3,4) yollama yapılmıştır.¹⁷ Faaliyet dönemi içerisinde önemli miktarda aktifin toptan satışını genel kurulun devredilemez yetkileri içerisinde gösteren TTK 408/1/f’de ise herhangi bir yetersayı öngörülmemiş iken, BTY 22/12’de benzer şekilde yüzde yetmiş beşlik oranın aranması ise doktrinde eleştirilmiştir.¹⁸ İlk toplantıda TTK 421/3’te aranan oran sağlanamadığı takdirde, izleyen toplantıda da yine bu oranın aranacağı düzenlendiğinden (TTK 421/4), azalan yetersayılar ilkesi burada cari değildir.

¹⁵ İşletme konusunun değiştirilmesi için TTK 421/1’deki yetersayıya ulaşılmaması yeterli iken işletme konusunun “tamamen” değiştirilmesi için farklı yetersayı öngörülmesi, bu iki kavram arasında farklılığın ne olduğunun tespitinin güçlüğü, konunun tamamen değiştirilmiş olup olmadığının tespitinin güçlüğü ve ayırımın isabetli olup olmadığı noktalarında haklı olarak eleştirilere uğramaktadır. Bkz. Kendigelen, s. 273; Bahtiyar, Ortaklıklar, s. 185.

¹⁶ Aynı şekilde, burada esasen bir karar yetersayısı düzenlendiği, ancak söz konusu değişikliklerin yapılabilmesi için sermayenin en az yüzde yetmiş beşini oluşturan payların sahiplerinin veya temsilcilerinin toplantıda hazır bulunması gerektiği yönünde, Pulaşlı, Şerh, C. I, s. 996. Yine bu yönde, düzenlemenin karar yetersayısı niteliğinde olduğu açık bulunmakla birlikte, karar alınabilmesi için en azından bu oranda payların sahip veya temsilcilerinin toplantıda hazır olması da gerektiğinden, bu oranın, aynı zamanda asgari toplantı yetersayısını da oluşturacağı görüşünde, Mehmet Bahtiyar, Anonim Şirket Genel Kurulunda Toplantı Yetersayısının, “Toplantı Süresince Korunması” Şartına İlişkin TTK. 418/1 Hükümünün Değerlendirilmesi”, Prof. Dr. Hamdi Yasaman’a Armağan, İstanbul 2017, s. 66; benzer şekilde Oruç Hami Şener, Teorik ve Uygulamalı Ortaklıklar Hukuku Ders Kitabı, Ankara, 2017, s. 517.

¹⁷ Yapılan bu yollamanın bilinçli ve uygun olmadığı yönünde bkz. Abuzer Kendigelen, “Anonim Şirketlere İlişkin Hükümlerde Benimsenen Bazı Ağırlaştırılmış Nisaplar Bilinçli Bir Tercihin Ürünü mü?”, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü 60. Yıl Armağanı, Ankara 2015, s. 95 vd.

¹⁸ Geniş bilgi için bkz. Levent Biçer / Esra Hamamcıoğlu, “Anonim Ortaklıkta Genel Kurulun Devredilemez Yetkileri Kapsamında Önemli Miktarda Şirket Varlığının Toptan Satışı ve Uygulama Alanı” Kadir Has Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. I, 2013, s. 15 vd.; naklen Bahtiyar, Ortaklıklar, s. 182. Kanaatimce burada tasfiye haline özgü aktiflerin toptan satışı yerine (TTK 538/2) bir bütün halinde faaliyet içi faaliyet dışı tüm genel kurul kararları bakımından özdeşleştirilerek sehven bu oran göz önünde bulundurulmuştur.

TTK 421’de belirtilen, ikinci fıkradaki oybirliği ve üçüncü fıkradaki yüzde yetmiş beşlik oran aranan ve kanunda farklı hükümlerde veya ana sözleşmede ağırlaştırılmış yetersayı öngörülen kararlar dışında kalan; şirket unvanının, merkezinin değiştirilmesi, sermaye artırımı gibi özel olarak zikredilmeyen diğer ana sözleşme değişikliklerine dair kararlar ise şirket sermayesinin en az yarısının temsil edildiği genel kurulda alınabilir (TTK 421/1, BTY 22/15). Şu halde bu gruba giren kararlar için asgari toplantı yetersayısı, sermayenin yüzde ellisini temsil eden payların sahiplerinin veya temsilcilerinin varlığıdır. Burada ise azalan yetersayı kuralı caridir. İlk toplantıda bu oran sağlanamaz ise en geç bir ay içerisinde yapılacak ikinci toplantı bakımından toplantı yetersayısı şirket sermayesinin üçte biridir. Hüküm nispi emredici olup, buna göre yetersayılar ana sözleşme ile ağırlaştırılabilir, ancak hafifletilemez (TTK 421/1 son cümle).¹⁹

TTK 421 kapsamında son olarak TTK 421/5’te (BTY 22/9), pay senetleri menkul kıymet borsalarında işlem gören şirketlerde, sermayenin artırılması ve kayıtlı sermaye tavanının yükseltilmesine ilişkin ana sözleşme değişiklikleri ile birleşmeye, bölünmeye ve tür değiştirmeye ilişkin kararlarda 418 inci maddedeki toplantı nisabının uygulanacağı açıkça düzenlenmiştir.

3. Yapısal Değişikliklere İlişkin Yetersayılar

Kanunda birleşme, bölünme, tür değişikliği gibi önemli yapısal değişikliklere ilişkin ise özel yetersayılar öngörülmüştür. İlaveten bu kararlar ortaklara ek ve kişisel yükümlülükler getiriyor ise yine ilgili maddelerde öngörülen farklı yetersayılar uygulanacaktır. Şöyle ki birleşme

---

¹⁹ İsviçre Hukuku’nda da ağırlaştırılmış yetersayıları düzenleyen İsv. BK. 704 yönünden Arthur Meier-Hayoz/ Peter Forstmoser; Schweizerisches Gesellschaftsrecht, Bern, 2002, § 16 N 379; Tanner, Art. 704. N. 16. Pulaşlı, TTK 421/1 hükmün nispi emredici olduğunu, buna göre yetersayıların hafifletilemeyeceğini, ancak her ne kadar toplantı yetersayıları ağırlaştırılabilir ise de maddede öngörülen yetersayıların oybirliği şartına bağlanamayacağı, çünkü bu durumda anonim şirketin günün değişen koşullarına uydurulmasına set çekilerek şirketin ekonomik açıdan riske edilmiş olacağı düşüncesindedir (Pulaşlı, Şerh, C. I, s. 994). Kanaatimce de böyle bir düzenleme, anonim şirketin sermaye şirketi niteliğine aykırı görülebilir. Zira şirket sözleşmesi değişikliklerini kural olarak oy birliği şartına bağlayan kişi ortaklıklarından farklı olarak bir sermaye ortaklığı olan anonim ortaklıkta çoğunluk ilkesi geçerlidir. Ancak hükmün ifadesi bu yönde olmadığından konu tartışmaya açıktır. İmregün ise ağırlaştırma yönünden bir sınır öngörülemeyeceği, hatta oybirliğinin dahi aranabileceği kanaatindedir (İmregün, Yetersayılar, s. 354). Yazar, toplantı yetersayılarının, kanunda öngörülenden daha da ağırlaştırılmasının nedeni olarak kanun koyucunun önemli gördüğü, örneğin ana sözleşme değişikliği gibi hallerde, genel kurul toplantısına mümkün mertebe fazla sayıda pay sahibinin katılmasını ve böylece onların da görüş ve oylarının alınmasını sağlamak olduğu, kanun ile ağırlaştırılmış toplantı yetersayılarının, pay sahiplerine kanun ile tanınmış olan “olumsuz azınlık hakları” niteliğinde olduğunu ifade etmektedir.

kararları bakımından TTK 151/1’de sermayenin çoğunluğunu temsil etmesi şartıyla, karar yetersayısı olarak genel kurulda mevcut bulunan oyların dörtte üçü aranmış (TTK 151/1/a) olduğundan,²⁰ toplantı yetersayısı, en az şirket sermayesinin çoğunluğunu (yüzde elliden fazlasını) meydana getiren bir pay oranı olmak durumundadır.²¹ Bölünme planının ve bölünme sözleşmesinin genel kurulda onaylanmasına ilişkin karar alınabilmesi için yeter sayılar yönünden TTK 173’de birleşmeye ilişkin TTK 151’e yollama yapılmaktadır.²² Tür değişikliklerinde ise anonim ortaklıklarda sermayenin üçte ikisini karşılaması şartıyla, genel kurulda mevcut oyların üçte ikisiyle karar alınabileceği (TTK 189/1/a), limitet şirkete dönüştürme halinde, ek ödeme veya kişisel edim yükümlülüğü doğacaksa, tüm ortakların onayıyla (oybirliği ile) karar alınabileceği (TTK 189/1/b) düzenlenmektedir. Bu durumda ilk halde sermayenin üçte ikisi, ikinci durumda ise tamamını temsil eden payların genel kurulda varlığı gerekir. Öte yandan her üç hal bakımından da TTK 421/5/b’de pay senetleri menkul kıymet borsalarında işlem gören şirketlerin alacakları karar bakımından TTK 418’deki toplantı yetersayısına yapılan yollama saklıdır.²³

²⁰ *Hükümün devamında, (b) bendinde, bir kooperatif tarafından devralınma söz konusu ise yine aynı oran aranırken; TTK 151/4’te, anonim şirketin limitet şirket tarafından devralınması halinde ek yükümlülük ve kişisel edim yükümlülükleri de öngörülüyorsa veya bunlar mevcut olup da genişletiliyorsa, bütün ortakların oybirliğine gerek olduğu; TTK 151/5’te birleşme sözleşmesi bir ayrılma akçesini öngörüyorsa bunun, şirkette mevcut oy haklarının yüzde doksandan olumlu oylarıyla onaylanması gerektiği; TTK 151/6’da ise birleşme sözleşmesinde devrolunan şirketin işletme konusunda değişiklik öngörülmüşse, birleşme sözleşmesinin ayrıca, şirket sözleşmesinin değiştirilmesi için gerekli yetersayıyla (TTK 421/1 veya 421/3’e uygun yetersayı ile onaylanmış olmasının zorunlu olduğu düzenlenmektedir. Sayılanlardan TTK 151/4’te öngörülen hükümün bütün ortakların oybirliği olarak anlaşılmasının birleşmeyi zorlaştıracağı, bunun yerine hükmün ek yükümlülük yüklenen ilgili ortakların oybirliği olarak anlaşılması gerektiği, nitekim Mevaz İsviçre Birleşme Kanunu 18/4’de bir limitet şirket tarafından devralınan anonim ve sermayesi paylara bölünmüş komandit şirketlerde, bu devralma ile ek yüküm veya başka bir şahsi edim yükümü öngörülüyor ise, bundan etkilenen tüm ortakların onayının gerekli olduğunun hükme bağlanmış olduğu yönünde, Hülya Coştan, Limitet Şirkette Genel Kurul Nisapları, Ticaret ve Fikri Mülkiyet Hukuku Dergisi, 2015 S. 1, s. 72. Çamoğlu ve Bahtiyar, bu şekilde esas sermayenin çoğunluğunu temsil etmek şartı ile kurula katılan payların dörtte üçünün aranmasını çifte nisap olarak adlandırmaktadır. (Çamoğlu, Nisaplar, s. 247; Bahtiyar, Toplantı Yetersayısı, s. 66).*

²¹ *Böyle bir durumda farazi olarak toplantıya katılanların tamamı olumlu oy verirse, aranan yetersayı haiz bir genel kurul kararı ortaya çıkabilir. Ancak asgari karar yetersayısı olan dörtte üçlük bir pay oranı olumlu oy vermiş ise, bu halde toplantı yetersayısı genel kurulda dörtte üçlük kısmı dahi şirket sermayesinin çoğunluğunu (yüzde elliden fazlasını) meydana getiren bir pay oranı mevcut olmak durumundadır. TTK 151/1/a’da düzenlenen bu yetersayının ilgili toplantıda temsil olunan paylar yerine tüm paylar esas alınarak belirlenmiş olması nedeniyle, doktrinde yetersayıları düzenleyen diğer hükümler ile uyumun bozulduğu yönünde eleştirilmektedir. Limited şirket açısından bu yönde bkz. Coştan, Nisaplar, s. 71.*

²² *Buna göre, onama kararında 151 inci maddenin birinci, üçüncü, dördüncü ve altıncı fıkralarında öngörülen nisaplara uyulmalı (TTK 175/2) oranın korunmadığı bölünmede onama kararı ise, devreden şirkette oy hakkını haiz ortakların en az yüzde doksaniyle alınmalıdır (TTK 175/3).*

²³ *Ayrıntılı bilgi için bkz. Hülya Coştan, Yeni Türk Ticaret Kanunu’na Göre Birleşme, Bölünme ve Tür Değiştirme Kararları, Ankara, 2012, s. 76 vd.*

4. Kanunda Geçen Muhtelif Diğer Toplantı Yetersayıları

Bundan başka kanunda farklı yerlerde, alınabilecek çeşitli genel kurul kararları yönünden farklı yetersayılara yer verilmiştir. Tasfiyeden dönmeyi düzenleyen TTK 548’de (BTY 22/14), ortaklığın süresinin dolmasıyla veya genel kurul kararıyla sona ermiş ise pay sahipleri arasında malvarlığının dağıtımına başlanılmış olmadıkça, genel kurulun ortaklığın devam etmesini kararlaştırabileceği, bu kararın sermayenin en az yüzde altmışının oyu ile alınması gerektiği düzenlenmektedir.

TTK 454’te ise imtiyazlı pay sahipleri özel kurulunda²⁴ alınacak kararlar bakımından toplantı yetersayısı ise kanunda imtiyazlı payları temsil eden sermayenin yüzde altmışı olarak belirlenmiştir (TTK 454/3, BTY 22/13). İlk toplantıda bu oran sağlanamaz ise ikinci toplantıda da aynı yetersayı aranacaktır.²⁵

Son olarak konumuz çerçevesinde kanunda mevcut özel toplantı yetersayılarından birisi olarak değerlendirilebilecek bir hal, çağrısız genel kurul toplantılarını düzenleyen TTK 416’da yer almaktadır. Buna göre bütün payların sahipleri veya temsilcilerinin hazır bulunmaları ve aralarından birisinin itiraz etmemesi halinde davet usulüne ve çağrıya ilişkin hükümlere riayet edilmeksizin geçerli bir genel kurul toplantısı yapılabilecek olup, bu halde çağrısız genel kurul toplantıları için aranan toplantı nisabı sermayenin yüzde yüzüdür.

III. Toplantı Yetersayısının Korunması İlkesi ve Sonuçları

A. Genel Olarak

Basit (adi) yetersayıları düzenleyen TTK 418’in gerekçesinde bu hükmün ETK 372 ve 378’in tekrarı olduğu ifade edilmekle birlikte, doktrinde TTK 418’de yapılan ilaveler olduğu, bunlardan önemli bir tanesinin ise öngörülen toplantı nisabının toplantının devamı süresince korunmasının şart kılınması olduğu tespit edilmiştir.²⁶ Nitekim maddede, birinci fıkranın ikinci cümlesinde “bu nisabın toplantı süresince korunması şarttır” şeklinde eski halde mevcut olmayan bir ilave yapılmıştır. Gerekçeye

²⁴ Genel kurulun ana sözleşmenin değiştirilmesine, yönetim kuruluna sermayenin artırılması konusunda yetki verilmesine dair kararıyla yönetim kurulunun sermayenin artırılmasına ilişkin kararı imtiyazlı pay sahiplerinin haklarını ihlal edecek nitelikte ise bu karar anılan pay sahiplerinin yapacakları imtiyazlı pay sahipleri özel kurulu olarak adlandırılan bir toplantıda onaylanmadıkça uygulanamaz (TTK 454/1).

²⁵ Çamoğlu (Poroy/Tekinalp), Ortaklıklar I, N. 707k.

²⁶ Kendigelen, s. 270; Bahtiyar, Ortaklıklar s. 180; Pulaşlı, Şerh C. I, s. 992.

karşılık maddenin müellifi Tekinalp de eserinde, toplantı yetersayısının sadece toplantının açılışında mevcut olmasının yetmeyeceği, nisabın toplantı süresince korunmasının şart olduğu, bu hususun Ticaret Kanununda açıklığa kavuşturularak ETK'deki boşluğun doldurulduğunu ifade etmektedir.²⁷

Söz konusu düzenleme ile getirilen yenilik, toplantı yetersayısının korunması ilkesidir. Doktrinde Çamoğlu ise söz konusu kuralın hukukun yazısız ilkelerinden birisi olduğu, toplantı yetersayısının genel kurulun karar alma yeteneğini ifade ettiği, toplantının devamı sırasında yetersayıda eksilme olması halinde genel kurulun daha sonraki maddeleri görüşüp karara bağlama yeteneğini yitireceğini ifade ettikten sonra, yasada benzer bir hüküm bulunmama ile birlikte bu ilkenin toplantı nisapları için ETK döneminde de geçerli olduğu savını ileri sürmektedir.²⁸ Bu görüşe karşılık ETK döneminde ilkenin geçerli olduğu fikri tartışmaya açıktır.

Şöyle ki öncelikle, ETK 372'de bu yönde bir açıklık bulunmadığı gibi, bugün yürürlükte olan BTY'ye karşılık gelen Kom.Y'nin 28 ve 32. maddelerinde yetersayının toplantı açılmadan önce hazirun cetveline göre belirleneceği ve toplantının devamında toplantı değil, karar yetersayısının mevcut olup olmadığının tetkik edileceği düzenlenmekte idi. Bu bakımdan söz konusu ilkenin kanun koyucu tarafından kabul edildiğini söylemek mümkün değildir. Acaba bu konuda yazılı olmayan genel bir hukuk prensibinin varlığından bahsedilebilir mi? Doktrinde bu yönde bir fikir birliği olduğunu söylemek de güçtür. ETK döneminde konu doktrinde de tartışmalı olup Arslanlı bu hususta, toplantı yetersayısı sağlandıktan sonra genel kurulun, gündem maddelerinin görüşülmesine ve karar almaya geçebileceği, ancak pay sahiplerinden bir kısmı toplantıyı terk ederek adlarını hazirun cetvelinden sildirir ve yetersayı sağlamaz ise genel kurulun toplantıya devam edemeyeceğini ifade ederek kanaatimce yetersayının oylamanın sonuna kadar korunması gerektiğine işaret etmiştir.²⁹ Aksi görüşteki İmregün ise toplantı yetersayısının toplantı başlangıcında hazirun cetvelinin incelenmesi suretiyle tespit edileceği, toplantının devamında oylamaya katılmama, toplantı salonundan ayrılma

²⁷ Tekinalp, *Sermaye Ortaklıkları*, s. 278.

²⁸ Çamoğlu (Poroy/Tekinalp), *Ortaklıklar*, N. 708/1.

²⁹ Halil Arslanlı, *Anonim Şirketler C.II-III: Anonim Şirketin Organizasyonu ve Tahviller*, İstanbul 1960, s. 35 vd. Aksi fikirdedir, yazarın görüşlerinin farklı şekilde yorumu için bkz. Bahtiyar, *Toplantı Yetersayısı*, s. 76.

gibi hususların toplantı yetersayısını etkilemeyeceğini savunmuştur.³⁰ Kaldı ki yukarıda ifade ettiğimiz üzere maddenin yeni halinin müellifi Tekinalp de eserinde, nisabın toplantı süresince korunmasının şart olduğu, bu hususun Ticaret Kanununda açıklığa kavuşturularak ETK'daki boşluğun doldurulduğunu ifade etmektedir.³¹ Şu halde ETK döneminde ilkenin geçerliliğinden söz etmek kolay değildir.³²

Bugün yürürlükte olan TTK 418'in lafzı ise toplantı yetersayısının yalnız toplantı başlangıcında hazır bulunanlar listesinde tespit edilmesi ve sonrasında pay sahibinin toplantıyı terk etmesinin toplantıyı etkilemeyeceği şeklinde fikir beyan etmeye uygun değildir. Her ne kadar, "toplantı başlamadan önce, Kanun ve esas sözleşmede öngörülen asgari toplantı nisabının sağlanamaması veya toplantı sırasında yapılan yoklama sonucunda toplantı açılmadan önceki hazır bulunan pay listesine göre hesaplanan karar nisabı kadar payın temsil edilmediğinin anlaşılması halinde toplantı ertelenir" hükmünü içeren BTY 28/1 hükmünden hareketle toplantı yetersayısının başlangıçta aranacağı, toplantının devamında toplantı değil, karar nisabının gözetileceği şeklinde anlaşılmaya elverişli ise de, toplantı nisabının devamının aranacağını düzenleyen TTK 418'in açık hükmü karşısında kanunla çelişen bu yönetmelik hükmünün uygulanabilme kabiliyeti bulunmamaktadır.³³ Şu halde bugün toplantı yetersayısının korunması ilkesi geçerlidir.

B. İlkenin Ne Şekilde Anlaşılması Gerektiği Hususunda Ortaya Çıkan Farklı Görüşler

Her ne kadar TTK 418/1'de toplantı yetersayısının toplantı süresince aranacağı düzenlenmiş ise de, uygulamada maddenin koşulsuz uygulanmasından doğabilecek sakıncalar dolayısı ile farklı görüşlerin meydana gelmesine sebebiyet vermiştir. Zira bu maddeden hareketle ilk akla gelebilecek problem, toplantıda alınan kararlardan mutsuz olan bir kısım pay sahibinin toplantıdan ayrılması olasılığında, anılan hükmün bu ana kadar toplantı ve karar yetersayılarına uygun olarak alınmış olan kararların geçerliliği yönünden sakınca doğurabilme ihtimalidir. Hükmün ifadesi, koşulsuz uygulanması halinde o ana kadar yetersayılara uygun

³⁰ İmregün, s. 131.

³¹ Tekinalp, *Sermaye Ortaklıkları*, s. 278.

³² Bu yönde, Bahtiyar, *Toplantı Yetersayısı*, s. 74 vd.

³³ Hükmün TTK 418/1 ile çeliştiği ancak olması gereken hukuk açısından isabetli hükmün bu olduğu fikrinde, Bahtiyar, *Toplantı Yetersayısı*, s. 98.

olarak alınmış genel kurul kararlarının işlem güvenliği ile bağdaşmayacak şekilde geçerliliğinin tartışmayı açık hale gelmesine sebebiyet vermektedir. Bu sebeple söz konusu ilkenin ne şekilde uygulanması gerektiğine ilişkin farklı görüşler ileri sürülmüştür.

İleri sürülen görüşlerin bir kısmı, “toplantı süresince” ibaresini farklı şekilde yorumlamak gerektiği yönündedir. Bu yönde görüş bildiren Çamoğlu’na göre, TTK 418’de öngörülen toplantı yetersayısının, ilgili gündem maddesinin oylanmasının ve oyların sayılıp açıklanmasının sonuna kadar korunması yeterlidir. Yetersayı, toplantının başında mevcut olmakla birlikte, ilgili gündem maddesinin görüşülmesinden önce kaybedilirse, o maddeye ilişkin oylama yapılamaz. Yetersayının toplantı süresince aranacağını söyleyen ibare, konunun özelliğine uygun olarak tüm toplantı boyutunda değil, her gündem maddesi bağlamında uygulanması gerektiği şeklinde yorumlanmalıdır.³⁴ Bu görüş uyarınca bir kısım gündem maddelerinin toplantı yetersayıları mevcut iken görüşülüp karara bağlanmasından sonra bir grup pay sahibinin toplantıyı terk etmesi sonucu yetersayı kaybedilse dahi, daha önceden alınan kararlar geçerliliğini koruyacaktır. Yine toplantı gündeminde farklı toplantı yetersayısı gerektiren maddelerin bulunması halinde, örneğin sermayenin yüzde yetmiş beşinin varlığını gerektiren işletme konusunun tamamen değiştirilmesi konusu oylanıp bittikten sonra, bir grup pay sahibinin ayrılması, alınan kararların geçerliliğini etkilemeyeceği gibi, bu andan itibaren de basit yetersayının altına düşülmedikçe, bu yetersayıya (yüzde yirmi beşe) göre alınabilecek kararlar için müzakerelere devam edilebilir.³⁵ Şu durumda toplantı yetersayısının toplantı süresince aranması gerektiği hükmü “ilgili gündem maddesinin oylanmasının tamamlanmasına kadar” şeklinde yorumlanması gerekir.³⁶ Yazarın görüşünün gerekçesi ise; “toplantı süresince” ibaresinden yola çıkarak yetersayının korunup korunmadığının tüm toplantı boyunca değil, her bir karar için farklı nisap ortaya çıkabileceğinden hareketle her bir karar için ayrı ayrı oylamanın tamamlanmasına kadar araştırılması gerektiğidir.³⁷

³⁴ Çamoğlu (Poroy/Tekinalp), *Ortaklıklar I*, N. 708/2.

³⁵ Çamoğlu (Poroy/Tekinalp), *Ortaklıklar I*, N. 708/2.

³⁶ Çamoğlu (Poroy/Tekinalp), *Ortaklıklar I*, N. 708/2. Aynı fikirde, *Bilgili/Demirkapı*, s. 333.

³⁷ Benzer fikirde Kubilay da, toplantı başkanının, TTK 418/1, c. 2 hükmüne göre, toplantıda temsil edilen pay oranını sürekli gözeteceği, çünkü herhangi bir karar önerisinin oylanması yapılmadan önce, kanunun aradığı oranda payın toplantıda temsil edilmesinin (toplantı yetersayısının) bir genel kurul kararı için varlık koşulu olduğunu ifade etmektedir. Bkz. Huriye Kubilay, *Karar Yetersayısının Hesaplanmasında Salt (Mutlak) Çoğunluğun Belirlenmesi Gereken An*, Prof. Dr. Firat Öztan’a Armağan, C. I, Ankara 2010, s. 1425, naklen Bahtiyar, *Toplantı Yetersayısı*, s. 92.

Bu yönde görüş bildiren yazarlardan Pulaşlı ise durumun aynen çağrısız genel kurul toplantılarındaki (TTK 416) gibi olduğu, diğer bir ifade ile toplantı açılıp birkaç madde görüşüldükten sonra, pay sahiplerinin veya temsilcilerin bir bölümünün toplantıyı terk etmesi ve toplantı yetersayısının dörtte birin altına düşmesi halinde toplantıya devam edilip karar alınamayacağı, ancak toplantıdan ayrılmaya kadar gündemde yer alan konulardan bazısı görüşülmüş ve usulüne uygun olarak karar alınmışsa, alınan kararın bundan etkilenmeyeceği ve geçerliliğini koruyacağı fikrindedir.³⁸ Şu halde Pulaşlı farklı bir gerekçeyle, bu kez TTK 418'deki düzenlemenin TTK 416'daki çağrısız genel kurul toplantısındaki durum gibi olduğu yorumunda bulunarak konuya yaklaşmakta ve fakat yine aynı çözümü benimsemektedir.

Aksi fikirdeki yazarlar ise TTK 418 hükmüne yapılan ilaveyi eleştirmekte, bu ilave dolayısıyla toplantının herhangi bir aşamasında toplantı yetersayısının bozulması halinde, bu andan önce alınan kararların da geçersiz hale geleceği görüşünü dile getirmektedir. Bu fikirdeki yazarlardan Moroğlu, TTK 418 maddesinde yer alan bu yetersayının toplantı süresince korunması gerekir hükmünün kanunda veya ana sözleşmede öngörülen yetersayının bozulmasından önce genel kurulda alınmış olan kararların da geçersiz olacağı anlamına gelmesi bakımından çok hatalı olduğu, bu hükme göre genel kurul gündemini oluşturan altı maddenin beşi karara bağlandıktan sonra toplantı yetersayısı bozulur ise, daha önce alınan beş kararın geçersiz olacağı, bu anlayışın gündem çerçevesinde alınan her bir kararın diğerinden bağımsız olduğu ilkesine aykırı olduğu hükmü, hemen arkasından gelen ikinci toplantıda nisap aranmaz hükmü ile bağdaştırmanın da mümkün olmadığı, zira ikinci toplantıda nisap aranmadan karar alınabilirken ilk toplantıda dörtte bir ile karar alınamamasının anlamı bulunmadığı fikrini ileri sürmektedir.³⁹

Bu görüşü takip eden Bahtiyar ise, konuyu oldukça ayrıntılı olarak irdeleyen çalışmasında özetle, TTK 416/1 ile TTK 418/1'de öngörülen durumun birbirinden tamamen farklı ifade edilmiş olduğu, iki hükmün aynı sonuca bağlanamayacağı,⁴⁰ yetersayının toplantı süresince korunması

³⁸ Pulaşlı, *Şerh, C I*, s. 992.

³⁹ Moroğlu, *Hükümsüzlük*, s. 120, dpn. 204; Erdoğan Moroğlu, *6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu Değerlendirme ve Öneriler*, İstanbul, 2016, s. 222; Aynı yönde ifadeler ile Bahtiyar, *Ortaklıklar*, s. 180.

⁴⁰ Yazar devamında özetle, 418/1'de, "nisabın toplantı süresince korunması şartı" kılınmış, nisap bozulmadan önce alınmış olan kararların geçerli sayılacağını gösteren bir açıklığa yer verilmiş olmadığı; hükmün açık ve emredici ifadesinin, doğru bulunmama ile birlikte daha önce alınan kararları da geçersiz saymaya oldukça

şartındaki “toplantı süresi”ni, “her bir gündem maddesine ilişkin oylama süresi” şeklinde anlamak gerektiğini savunan görüşün de uygun olmadığı, bu görüşün, maddenin açık metni ile uyumlu olmayıp, contra legem bir yorum niteliğinde olduğu,⁴¹ olması gereken hukuk açısından ise TTK 418/1’deki “bu nisabın toplantı süresince korunması şarttır” cümlesinin kanundan ve BTY’den acilen çıkarılması ve toplantı yetersayısının, kural olarak sadece toplantı başında aranması ile yetinilmesi gerektiği, bu yönde toplantı yetersayısının kural olarak açılışta varlığının saptanacağı ve bu yetersayıya göre belirlenecek karar yetersayısı mevcut oldukça da karar alınabileceği, fakat istisnaen, farklı (özel) toplantı yetersayıya tabi gündem maddeleri varsa, o maddenin oylanmasından önce, o özel yetersayının da sağlanması veya kontrolü gerektiği yönünde bir hükmün yönetmeliğe yazılmasının gerekli olduğu yönünde görüş ve kanaatini bildirmektedir.⁴² Pulaşlı ise bu fikre karşı, böyle bir düzenleme önerisinin yetersayının bozulmasından sonra geçersiz kararlara yasaya aykırı bir şekilde geçerlilik kazandırılmasına yol açacağı yönündeki görüşünü ileri sürmektedir.⁴³

---

elverişli olduğu; nisabın düşmesi halinde, TTK 418/1 gereği toplantıya devam edilemeyeceği ve yeni karar alınmayacağı, daha önce alınmış kararların ise geçerli kalacağı görüşüne, ETK 370’e ilişkin Yargıtay kararlarının dayanak olarak gösterilmesinin hatalı olduğu, iki hükmün aynı anlama gelmediği ve aynı yapıtıma tabi tutulmadığı, TTK 416/1, genel kurul çağrısız yapıldığı için yüzde yüz katılım şartını aramakta ve “bu nisap var olduğu sürece karar alınabilmesine” olanak vermekte olduğu, oysa TTK 418/1’in, usulünce yapılan çağrı üzerine asgari nisap sağlanıp toplantı başladıktan sonra, salonu terk ederek toplantı nisabını bozan kişiler nedeniyle, salonda kalan ve karar yetersayısını sağlayabilecek oranı oluşturan pay sahiplerinin iradesi aleyhine yeni karar alınmasını önlemekte, bir başka deyişle, salonu terk edenlerin davranışı, salonda mevcut olup karar alabilecek orandakilerin iradesinden üstün tutulmakta olduğu, hatta hükmün katı ifadesinin, yeni karar alınmasını önlemekle kalmayıp, daha önce alınmış kararların akıbetini de tartışılır hale getirmekte olduğunu ifade etmektedir. Bkz. Bahtiyar, Toplantı Yetersayısı, s. 87 vd.

⁴¹ *Yazar devamında özetle, aksine bir düşünce ile, her bir gündem maddesini sanki her biri ayrı birer toplantıymiş gibi kabul etmenin dayanağı olmadığı gibi, bu sonucun pratikle de bağdaşmayacağı, TTK 409’daki olağan toplantıda görülecek asgari gündem maddelerine, TTK 413’teki gündem ve gündeme bağlılık kuralına, TTK 420’deki toplantının ertelenmesine ve TTK 421’deki toplantıda ana sözleşmenin değiştirilmesine dair kararlara dair düzenleme gibi birçok hükmün, her bir gündem maddesinin ayrı bir toplantı sayılmasına engel teşkil ettiği, bu görüş benimsendiği takdirde, aynı toplantı ve karar nisaplarına tabi olan her bir gündem maddesi için fiilen farklı bir toplantı ve dolayısıyla farklı bir karar yetersayısının ortaya çıkmasını tamamen normal karşılamak gerekeceği, Nihayet, her bir gündem maddesi için ayrı ayrı toplantı ve karar nisabı hesaplanması, uygulamada kötüye kullanımlar için de oldukça elverişli bir ortam yaratacağı, alınan kararları beğenmeyen bazı pay sahiplerine, salonu terk ederek, toplantı nisabını asgari oranın altına düşüremese bile, karar nisabını etkileyerek, sonraki bazı gündem maddelerinin karara bağlanmasını engelleme fırsatını da verebileceği, TTK 418/1’deki “Bu nisabın toplantı süresince korunması şarttır” cümlesi, toplantının tekliği/gündemin çokluğu denebileceği kural ve uygulamaya tamamen aykırı olup, birkaç karardan sonra toplantı nisabı bozulduğu takdirde, daha önce alınan kararların da geçersiz sayılması gerekeceği anlamı vermekte olduğu görüşünü ifade etmektedir. Bkz. Bahtiyar, Toplantı Yetersayısı, s. 90 vd.*

⁴² *Bahtiyar, Toplantı Yetersayısı, s. 99.*

⁴³ *Pulaşlı, Şirketler Hukuku Genel Esaslar, Ankara, 2017, s. 381, dpn. 57a.*

C. Görüş ve Değerlendirmemiz

Kanaatimizce, TTK 418/1'deki toplantı yetersayısının toplantı süresince korunması şartını getiren hüküm, her ne kadar uygulamada zorluk yaratacak ise de, toplantıya devam edilebilmesi için her bir gündem maddesi bakımından ayrı ayrı değerlendirmek koşuluyla asgari toplantı yetersayısının aranmasını zorunlu kılmaktadır. Şu halde toplantı başlangıcında hazır bulunanlar listesinden toplantı yetersayısının tespiti yapılmakla yetinilmeyerek, her bir gündem maddesi bakımından toplantı yetersayısının sağlanmaya devam edip etmediğinin tetkiki mecburi gözükmektedir.

Ancak söz konusu hüküm, amacını aşacak şekilde, bir kısım pay sahibinin toplantı yetersayısını bozmak üzere genel kuruldan ayrılması halinde, bu ana kadar geçerli bir toplantı ve karar yetersayısı ile alınan kararların geçersiz hale gelmesine yol açacak şekilde yorumlanmaya müsait değildir. Şöyle ki her şeyden önce bu şekilde hareket eden pay sahiplerince genel kurul kararının geçersizliğinin ileri sürülmesi, dürüstlük kuralına ve hakkın kötüye kullanılması yasağına (MK 2) aykırılık teşkil eder.

İlaveten unutulmaması gerekir ki genel kurul kararının kendisi bir hukuki işlem niteliğindedir.⁴⁴ Anonim ortaklığın iradesi, kanuna ve ana sözleşmeye uygun olarak toplanan genel kurulda hukuken geçerli olarak yapılan oylama sonucunda oluşmaktadır.⁴⁵ Şu halde hükümsüzlüğü konu edilebilecek olan genel kurulun kendisi değil, alınan kararlardan her birisidir.⁴⁶ Bu durumda yetersayısının mevcut olup olmadığının aranacağı husus, genel kurul toplantısı değil, münferit olarak kararın kendisidir. Toplantı yetersayısının toplantı süresince korunmasından, her bir gündem maddesi için ayrı ayrı toplantı yetersayılarının mevcut olup olmadığını tetkik etmek ve bu suretle yetersayıları korumak anlaşılmaktadır. Yoksa toplantı yetersayısını korumak yahut toplantıdan ayrılmak isteyen pay sahibini toplantıda tutmak mümkün değildir. Pay sahibinin toplantıdan ayrılması halinde ise yetersayı oluşmuyorsa toplantıya devam edilemez; ancak bu ifadeden o ana kadar alınan kararların geçersiz hale geleceği anlamı çıkmaz. Toplantı

⁴⁴ Arslanlı, s. 128; Moroğlu, Hükümsüzlük, s. 9-10; Çamoğlu (Poroy/Tekinalp), Ortaklıklar I, N. 712; İsviçre Hukukunda, çok taraflı hukuki işlem olduğu yönünde, Christoph Müller, Berner Kommentar, Art. 1-18 OR mit allgemeiner Einleitung in das Schweizerische Obligationenrecht, Obligationenrecht, Allgemeine Bestimmungen, Bern 2018, Einleitung in das OR / II. Grundbegriffe des OR / A. Rechtsgeschäft N 151.

⁴⁵ Moroğlu, Hükümsüzlük, s. 10.

⁴⁶ Bkz. Yargıtay 11. Hukuk Dairesi'nin 15.09.1989 tarih ve E. 5854, K. 4342 sayılı Kararı. Nitekim bu doğrultuda, iptal yaptırımı yönünden Kirca, iptalin konusunun genel kurul kararları olup genel kurulun kendisi olmadığını haklılıkla vurgulamıştır (Kirca [Şehirali Çelik/Manavgat], C. II, s. 58).

yetersayısını toplantı süresince korumak, ancak her bir karar yönünden toplantı yetersayısını gözetmek olarak yorumlanabilir. Farklı gündem maddeleri çerçevesinde alınan her bir karar birbirinden bağımsız olup, toplantı ve karar yetersayısı mevcut olarak oylanan ve takiben TTK 422'deki şekli şartlara uygun olarak alınan bir karara, geçerli birer hukuki işlem olarak tecessüm edecek olması dolayısıyla, pay sahiplerinin toplantıyı terk etmesinden itibaren mevcut yetersayıların değişmesi nedeniyle geçersizlik yaptırımını uygulanması mümkün görülmemelidir.

Kaldı ki toplantı maddelerinin geçersizliğini savunan yazarlarca da, haklı olarak gündem maddelerinin bağımsızlığı ilkesinin varlığından söz edilmektedir. Biz yukarıda, yetersayıların genel kurulu kararı şeklindeki hukuki işleminin kurucu unsuru olduğunu ifade etmiştik. Birbirinden bağımsız olarak tecessüm eden hukuki işlemler açısından, sonradan meydana gelecek bir hukuki işlemin (sonraki gündem maddelerine istinaden alınacak genel kurul kararının), kurucu unsurları tamamlanan önceki hukuki işlemlerin (önceki gündem maddelerine göre alınan genel kurul kararlarının), kurucu unsurlarını ortadan kaldırması suretiyle onu geçersiz hale getirmesi mümkün değildir. Nitekim toplantı yetersayısının kural olarak düzenlenmediği, ancak kanunda mevcut olduğu istisnai hallerden birisi olan İsv BK 701 hükmü kapsamında, İsviçre hukukunda da pay sahiplerinin toplantıyı terk etmesinin *ex nunc* ileriye etkili olduğu ve bu ana kadar alınan kararların geçerli olacağı benzer şekilde kabul edilmektedir.⁴⁷ Şu halde kanaatimizce, geçerli bir karar alındıktan sonra, pay sahiplerinin toplantıyı terk etmesi, toplantı ve karar yetersayılarına uygun olarak alınan kararların geçersiz hale gelmesine yol açmaz; zira önceden alınan kararların kurucu unsurları mevcut hale gelmiştir; ancak toplantı yetersayısı sağlanamıyor ise bu andan itibaren karar alınma imkânını ortadan kaldırır. Deyim yerinde ise toplantı süresince korunamayan toplantı yetersayısı, toplantı süresini bu andan itibaren sona erdirir.

Öte yandan bir genel kurul toplantısında farklı yetersayılara tabi farklı kararlar da alınabileceği için, birden çok çeşit toplantı yetersayısının nazara alınması gerektiği varsayımında, artık tek bir yetersayı söz konusu olmadığından, bu gibi hallerde toplantı yetersayısını, tüm toplantı bakımından bir bütün olarak tespit etmek mümkün olmayıp, bu durumda toplantı nisabının her bir gündem maddesinde ayrı ayrı gözetilmesi

⁴⁷ Bürgi, Art 701 N 6 ve 1; Emil Schucany, *Kommentar zum schweizerischen Aktienrecht*, Zürich 1960, Art. 701 N 6; Peter Böckli, § 12 N. 54; Tanner, s. 697; Dubs/Truffer, Art. 701 N 3a; Frick/Stäheli, Art. 701 3, N 4.

zorunludur. Bu sebeple toplantı yetersayısını da ilgili gündem maddeleri bakımından ayrı ayrı değerlendirerek gözetmek ve hükmü bu şekilde, toplantı yetersayısının her bir gündem maddesi bakımından, her bir oylamanın sonuna kadar aranacak şekilde yorumlamak mümkündür.

Nitekim Yargıtay da yeni tarihli bir kararında, konuyu ifade ettiğimiz şekilde yorumlamıştır. Toplantının başlangıcında genel kurula katılan, ancak oy kullanmadan toplantıdan ayrılan bir pay sahibinin yetersayı yokluğu sebebiyle açmış olduğu geçersizliğin tespiti davasında, toplantıda alınan bütün kararların yokluğundan söz etmemiş, ancak şirketin önemli miktarda aktiflerinin satışına ilişkin dokuzuncu gündem maddesi çerçevesinde oybirliği ile alınan kararda toplantı yetersayısının %64,68 olması, ancak TTK 538/2 ve 421/3 hükümleri uyarınca kararda aranacak yetersayının %75 olması dolayısıyla, karar metninden anlayabildiğimiz kadarıyla, farklı yetersayılar aranan gündem maddelerine ilişkin alınan kararların tamamının değil, ancak bu kararın yokluğuna hükmedilmesi gerektiğini belirtmiş; daha önce geçerli olarak alınan kararları geçersiz hale getireceği şeklinde bir fikir beyan etmemiştir.⁴⁸ Ancak TTK 418/1

⁴⁸ Davacı vekili, davalının 27.01.2013 tarihinde ...'nin ... şehrinde yapılan toplantısında müvekkilinin hazır bulunduğunu, ancak oy kullanmayarak toplantıyı terk ettiğini... 5 kişinin katıldığı bir toplantı ile şirket malvarlığının sınırsız bir şekilde ... tarafından satılması yönünde yetki verildiğini, kararların yasa, ana sözleşme ve iyiniyet kurallarına aykırılık taşıdığını, şirketin önemli miktardaki aktifinin ancak genel kurul kararı ile satılabileceğini, bu yetkinin usulsüz bir şekilde ...'e verildiğini ileri sürerek olağan genel kurul kararının TTK'nın 445. maddesi uyarınca iptalini veya TTK'nın 447. maddesi uyarınca uygulanmasını, TTK'nın 537. maddesi uyarınca ...'in tasfiye memurluğu görevinden alınmasını, yerine tasfiye memuru tayinini talep ve dava etmiştir. Davalı vekili, toplantının usul ve yasaya uygun yapıldığını, oy kullanmamanın veya toplantıyı terk etmenin butlan ve iptal sebebi sayılmadığını, ortaklar genelinde yurt dışında bulunduğundan daha fazla kişinin katılımının sağlanması için toplantının ...'da yapıldığını, %65 nisaba sahip ortağın katılımıyla kararların oybirliğiyle alındığını, şirket ortaklarının usulünce bilgilendirildiğini savunarak davanın reddini istemiştir. Mahkemece, iddia, savunma, bilirkişi raporu ve tüm dosya kapsamına göre, şirket ana sözleşmesinin 19. maddesine göre toplantının, idare meclisince tayin ve ilan edilen yerde yapılabileceği, çağrı ve gündemin ilan edildiği, nama yazılı hissedarlara taahhütlü posta ile toplantının bildirildiği, davacının oylamaya katılmadan toplantıyı terk ettiği, genel kurul toplantısında kullanılan oy adedine göre toplantının %64,68 temsille gerçekleştirildiği, bu duruma istinaden toplantının şirket merkezinin bulunduğu yerde yapılmış olması halinde katılımın daha yüksek olabileceğine dair davacı tarafta somut ve inandırıcı delil getirilemediği, anonim şirket genel kuruluna katılan bir ortağın kurulda alınan bir karara karşı iptal davacı açabilmesi için karara muhalif kalıp, bu durumu tutanağa geçirmesi gerektiği, somut olayda davacının oy kullanmadığı gibi karara muhalif kaldığına dair muhalefet serhi bulunmadığı, olağan genel kurul toplantısının iptalini talep edebilme koşullarının davacı açısından mevcut olmadığı, toplantıya bakanlık temsilcisinin iştirak ettiği ve raporunu ibraz ettiği gibi toplantının iptalini gerektirebilecek herhangi bir husus görülmediği, genel kurul toplantısının icrasının ve genel kurulda alınan kararların kanuna, ana sözleşmeye ve iyi niyet kurallarına herhangi bir aykırılığı bulunmadığı gerekçesiyle davanın reddine karar verilmiştir. Kararı, davacı vekili temyiz etmiştir.1-) Davanın dosyasındaki bilgi ve belgelere, mahkeme kararının gerekçesinde dayanan delillerin tartışılıp, değerlendirilmesinde usul ve yasaya aykırı bir yön bulunmamasına göre davacı vekilinin aşağıdaki bendin kapsamı dışında kalan sair temyiz itirazları yerinde değildir. 2-) Davanın, anonim şirket genel kurul kararının iptali veya butlanının tespiti istemine ilişkindir. 6102 Sayılı TTK'nın 538/2. maddesinde şirketin önemli miktarda aktiflerin toplan satılabilmesi için genel kurul kararının gerekli olduğu ve bu karar hakkında 421. maddenin

hükmünün yanlış anlaşılmaya müsait ifadesinin bu şekliyle daimi bir sorun teşkil edeceği ve eleştiriye oldukça müsait olduğu açıktır.

D. İlkenin TTK 418 Dışında Ağırlaştırılmış Yetersayılara Uygulanıp Uygulanmayacağı

Toplantı yetersayısının uygulanmanın sonuna kadar korunması olarak ifade ettiğimiz ilke, yalnız TTK 418’de zikredilmiş olmakla birlikte, ağırlaştırılmış yetersayıları öngören diğer haller için de geçerli olup olmadığı değerlendirilebilir. Kanaatimizce toplantı yetersayısı, tıpkı karar yetersayısı gibi, işlemin (genel kurul kararının) kurucu unsurlarından birisini teşkil ettiğinden, ağırlaştırılmış yetersayıları düzenleyen maddelerde ismen zikredilmemiş olmasına rağmen, ağırlaştırılmış toplantı yetersayıları bakımından da kuralın uygulanması gerekir.⁴⁹

IV. Çağrısız Genel Kurul Toplantılarındaki Özel Durum

A. Çağrısız Genel Kurul

Genel kurul toplantılarının çağrılı (ilanlı ve bildirimli) olarak yapılması kural ise de, toplantıda sermayenin yüzde yüzünün asaleten veya vekâleten temsil edilmesi halinde bu toplantıda çağrıya ilişkin formalitelere uyulması aranmamıştır (TTK 416).⁵⁰ Bu şekilde yapılan genel kurul toplantılarına çağrısız genel kurul toplantısı (*universalversammlung*) adı verilmektedir. Çağrısız genel kurul toplantıları, sermayenin yüzde yüzünün asaleten veya vekâleten genel kurul toplantısında hazır bulunduğu ve toplantının çağrısız yapılmasına kimsenin itiraz etmediği toplantılardır. Özellikle küçük ve aile

üçüncü ve dördüncü fıkralarının uygulanacağı belirtilmiş, aynı Kanunun 421. maddesinin 3. fıkrasında bu tür kararların sermayenin en az yüzde yetmiş beşini oluşturan pay sahiplerinin veya temsilcilerinin olumlu oylarıyla alınacağı, 4. fıkrasında ise üçüncü fıkralarda öngörülen nisaplara ilk toplantıda ulaşılmadığı takdirde izleyen toplantılarda da aynı nisabın aranacağı, ayrıca nisabın sağlanması bakımından oyda imtiyazın dikkate alınmayacağı düzenlenmiştir. İptali istenen genel kurul kararının 9. maddesinde beş kısımda mütalaa edilen şirket mallarının gerek pazarlık suretiyle gerek toptan veya perakende satılabilmesi için tasfiye yetkilisi ...'in tek başına yetkili kılınmasına karar verilmiştir. Dava konusu genel kurulun %64,68 oranında hissedarın katılımlı ile gerçekleştirildiği anlaşıldığından şirket aktifinin toptan satılabilmesi için kanunda aranan ve tasfiyede de uygulanması gerekli nisabın sağlanmadığı, bu durumda anılan maddenin yoklukla malul olduğu nazara alınmaksızın yazılı gerekçe ile davanın reddine karar verilmesi doğru olmamış, bozmayı gerektirmiştir.” (Yargıtay 11. Hukuk Dairesi, E. 2015/6357, K. 2016/702, T. 25.1.2016, Kazancı İçtihat). Aksi görüş kabul edilse idi, şirketin önemli miktarda aktiflerinin toptan satışına ilişkin gündem maddesini içeren genel kurul toplantısında bu yetersayının kaybedilmesi halinde toplantının yapılamaması gerekirdi. Kararın, TTK 418 hükmünün diğer ağırlaştırılmış yetersayılara uygulanmasının tartışmalı olması dolayısıyla (ki biz uygulanabileceğini düşünmekteyiz) fikirlerimizi desteklemediği de ileri sürülebilcekse de, en azından gündem maddelerinin birbirinden bağımsız olarak değerlendirileceğini doğrulamaktadır.

⁴⁹ Bu görüşte, Çamoğlu (Poroy/Tekinalp), Ortaklıklar I, N. 708; Aksi fikirde, Bahtiyar, Toplantı Yetersayısı, s. 74 vd.

⁵⁰ Çamoğlu (Poroy/Tekinalp), Ortaklıklar I, N. 669; Tekinalp, Sermaye Ortaklıkları, s. 260.

tipi anonim ortaklıklarda, çağrıya ilişkin prosedürlere uyulmaksızın tüm pay sahiplerinin bir araya gelmesi ile bu şekilde karar alınabilmektedir. Ancak bu toplantılarda da, çağrı usulüne ilişkin olanlar dışında görüşme, oy kullanma, karar alma, tutanak tutma, gerekiyorsa bakanlık temsilcisi bulundurma gibi hususlarda, uyulması gereken tüm hükümlere uyulması gerekmektedir.⁵¹ Zira tüm pay sahiplerinin bir araya geldiği her türlü gayri resmi toplantı çağrısız bir genel kurul toplantısı olarak kabul edilemez,⁵² Aksine çağrıya ilişkin formalitelerinin dışında, yasal hükümler tam olarak karşılanmalıdır.⁵³

Çağrısız genel kurula imkân tanıyan hükümler, hukukumuzda TTK 416/1 ve BTY 12/1'deki düzenlemelerde yer almaktadır. Buna göre bütün pay sahipleri ve temsilcileri, aralarından biri itirazda bulunmadığı takdirde, genel kurula katılmaya ve genel kurul toplantılarının yapılmasına ilişkin hükümler saklı kalmak şartıyla, çağrıya ilişkin usule uyulmaksızın, genel kurul olarak toplanabilir ve bu toplantı nisabı var olduğu sürece karar alabilirler (TTK 416/1).

Bu toplantı çeşidinin özelliği, çağrıya ve gündeme ihtiyaç duyulmaksızın tüm pay sahiplerinin huzurunda gerekli görülen tüm konuların görüşülebildiği ve ivedilikle karar alınabildiği bir toplantı türü olmasıdır. Bu sebeptendir ki TTK 416/2'de ve BTY 25/1/a'da yer alan gündeme oy birliği ile madde eklenebileceği yönündeki düzenleme doktrinde eleştirilmiştir.⁵⁴ Esasen pay sahipleri ancak genel kurul gündemi hakkında bilgi sahibi edilir ise genel kurula gerektiği gibi hazırlanabilecekler ve toplantıya katılmalarının gerekli olup olmadığını da ancak gündemden haberdar edilmeleri ile sağlıklı bir şekilde değerlendirebileceklerdir.⁵⁵ Çağrıya ilişkin hükümlerde güdülen asıl amaç da, pay sahiplerini toplantının varlığından ve gündeminden

⁵¹ Çamoğlu (Poroy/Tekinalp), Ortaklıklar I, N. 670; Moroğlu, Hükümsüzlük, s.114; Mehmet Bahtiyar/ Esra Hamamcioğlu, Anonim Ortaklık Genel Kurul Toplantıları, İstanbul, 2014, s. 51.

⁵² Meier-Hayoz/Forstmoser, § 16 N 360; s. OR 701 N 6; Tanner, s. 695.

⁵³ Forstmoser/Meier Hayoz/ Nobel, § 23, N. 8.

⁵⁴ Teoman, çağrısız genel kurulda önceden bir gündem olamayacağı (Ömer Teoman, "Çağrısız Genel Kurulun Gündemine Oybirliği ile Madde Eklenmesi (YTTK 416/II)", BATİDER, 2011, C. XXVII, S. 3, s. 5 vd). Moroğlu, Kendigelen ve Bahtiyar da çağrısız genel kurulun özel bir gündem maddesi ile toplanmasının zorunlu olmadığı, bu şekilde bir düzenlemeye gerek bulunmadığı yönünde haklı eleştirilerini ifade etmektedir (Moroğlu, Değerlendirme, s. 113; Moroğlu, Hükümsüzlük, s. 113; Kendigelen, s. 315; Bahtiyar, Ortaklıklar, s. 167).

⁵⁵ Bürgi, Art. 700 N. 24; Theo Guhl, /Hans Merz/ Max Kummer, Das Schweizerische Obligationenrecht, Zürich, 1972, S. 623; Fritz von Steiger, Das Recht der Schweizerischen Aktiengesellschaft, Zürich 1966, s. 189; Schucany, Art. 700 N. 3; BGE 103 II 141 s. 143; Forstmoser/ Meier Hayoz/ Nobel, § 23, N. 110; Tuğrul Ansay, Anonim Şirketler Hukuku, Ankara, 1975, s. 174; Pulaşlı, Şerh, C. II, s. 936.

haberdar edilmelerini ve hazırlanabilmelerini sağlamaktır.⁵⁶ Ancak tüm pay sahiplerinin hazır bulunması, genel kurula katılma ve oy hakkı, iptal davası açma gibi pay sahipliği haklarını sorunsuzca kullanabilme imkânı, bu tip toplantılarda çağrıya ilişkin olduğu gibi, gündeme ilişkin zorunlulukları da ortadan kaldırmaktadır. Bu bakımdan çağrısız genel kurul toplantılarında gündeme bağlılık kuralı da aranmaz.⁵⁷

B. Pay Sahibinin Çağrısız Genel Kurulda Toplantıdan Ayrılması Halinde Durum

Görüldüğü üzere çağrısız genel kurul toplantısında ortakların tamamının toplantıda hazır bulunmasına önemli sonuç bağlanmış ve kararların geçerliliği toplantı nisabının korunması şartına tabi tutulmuştur. Ancak uygulamada toplantı başladıktan sonra bir yahut birkaç ortağın alınan kararlar üzerine toplantıyı terk ettiği görülmüş ve bu durumda alınan kararların geçerliliği konusunda tereddüt oluşmuş; konuyla ilgili olarak ETK 370’de açık bir düzenleme bulunmadığı için doktrinde farklı görüşler ortaya çıkmıştır.

Bu konuda 6762 s. ETK zamanında doktrinde ve Yargıtay kararlarında dile getirilen hâkim görüş, bir pay sahibinin bir veya birkaç öneri oylanıp karar alındıktan sonra genel kurulu terk etmesi halinde, toplantının o anda sona ereceği, artık hukuken genel kurulun mevcut olmadığı ve buna rağmen alınan kararların da yoklukla malul olacağı, ancak toplantı terk edilmeden önce alınan kararların geçerli olduğu yönündeydi.⁵⁸ Aksi görüş ise hükmün gerekçesi göz önünde bulundurulduğunda, amacının çağrı prosedürünü ortadan kaldırmak olup söz konusu şartın yalnız toplantının başında aranacağı; bazı ortaklar toplantıyı terk etmesi halinde toplantı devam ederek görüşülen gündem maddesine göre gerekli toplantı ve karar yeter sayısı sağlandığı sürece geçerli bir genel karar alınabileceği yönündeydi.⁵⁹

TTK 416 hükmü ise tartışmalı olan bu hususta, kaynak İsv. Bk. 701 f. 2 ile aynı doğrultuda olmak üzere, *bu toplantı nisabı var olduğu sürece karar alınabileceği* şeklinde hükme yapılan ilave ile konuyu açıklığa

⁵⁶ Moroğlu, *Hükümsüzlük*, s. 111.

⁵⁷ Çamoğlu (Poroy/Tekinalp), *Ortaklıklar*, N. 669.

⁵⁸ Arslanlı, s. 70-71; Moroğlu, *Hükümsüzlük*, s. 113 ve bkz dñn. 194’de anılan Yargıtay 11. Hukuk Dairesi’nin 17.05.2011 tarih ve 2009/12744 E, 2011/6060 K. Sayılı kararı; İsviçre Hukukun’da konuyu düzenleyen İsv. Bk. 701 hükmü çerçevesinde aynı yönde Bürgi, *Art. 701, N.6; Forstmoser/Meier-Hayoz/Nobel*, § 23, N 6.

⁵⁹ H. Ali Dural, “Çağrısız Toplanan Genel Kurulda Pay Sahiplerinden Birinin Toplantıyı Terk Etmesi Alınan Kararların Geçerliliğini Etkiler mi?”, Prof. Dr. Ömer Teoman’a 55. Yaş Günü Armağanı, İstanbul 2004, s. 374.

kavuşturmuş gözükmektedir.⁶⁰ Yapılan düzenleme uyarınca ancak toplantı nisabı var olduğu sürece karar alınabilecek, pay sahibinin toplantıyı terk etmesi ile durumun karar yetersayısını etkileyip etkilemediği fark etmeksizin bu andan itibaren çağrısız genel kurulun karar alabilme yeteneği ortadan kalkacaktır.⁶¹ Şu halde yapılan düzenleme ile alınan kararların geçerliliği bakımından gerekli toplantı yetersayısının sadece toplantının açılışında değil, durumun hususiyeti dolayısıyla toplantı süresince de aranacağı hükme bağlanmıştır.⁶² Nitekim madde gerekçesinde de bu husus: “Hükümün yeniliği, toplantıda geçerli karar alınabilme şartının yüzde yüz katılımın devamına bağlı olduğunun açıklığa kavuşturulmuş bulunmasıdır. Uygulamada tartışmalı olan bu nokta, toplantının niteliğine uygun bir şekilde çözüme kavuşturulmuştur. Bir pay sahibinin toplantıyı terk etmesi ile çağrısız genel kurulun karar alabilme yeteneğini ortadan kaldırır. Çünkü çağrısız genel kurulun karar alabilme ehliyeti, sadece toplantının açılışında değil toplantı süresince de aranır” denilmek suretiyle açıkça ifade edilmektedir.

Tekinalp’e göre de, bu toplantı çeşidi ancak yüzde yüzlük toplantı nisabı var olduğu sürece devam eder. Bir payın sahibi veya temsilcisinin toplantıdan ayrılması halinde ise başlangıçta var olan toplantı nisabının toplantı sırasında yitirilmesi durumu ortaya çıkar ve bu halde toplantı o andan itibaren icra edilemez ve icra edilecek olur ise alınacak kararlar geçersiz hale gelir.⁶³

Öte yandan pay sahibi toplantıdan ayrılmadan evvel, toplantı nisabı mevcutken alınan kararların akibetinin ne olacağı sorusu burada da akla gelebilir. Bu hususta görüşüne katıldığımız Çamoğlu’na göre, bazı ortaklar ve temsilcilerinin toplantıyı terk etmeleri halinde toplantı sona ermelidir; bu aşamadan sonra alınan kararlar geçersiz olur. Ancak toplantı nisabı mevcut iken alınan kararlar yukarıda TTK 418 hükmünde ifade ettiğimiz gibi geçerliliğini korur. TTK 416/1 son cümlesindeki “bu toplantı nisabı var olduğu sürece karar alabilir” hükmü bizi bu sonuca götürecektir.⁶⁴ Hükümün olumlu anlamı yetersayı mevcut ise karar alınabileceği, olumsuz anlamı ise yetersayı kaybedilirse karar alınamayacağını göstermektedir.

⁶⁰ İsv. BK. 701 f. 2 : “Bu toplantıda, Genel Kurul’un faaliyet alanına giren tüm konular, tüm payların sahipleri veya temsilcileri mevcut olduğu sürece geçerli bir şekilde müzakere edilebilir ve kabul edilebilir.”

⁶¹ Bürgi, Art. 701 N 1; Meier-Hayoz/Forstmoser, § 16 N 359; Tanner, s. 695.

⁶² Pulaşlı, Şerh C. I, s. 893; Bahtiyar/Hamamcıoğlu, s. 52.

⁶³ Ünal Tekinalp, Sermaye Ortaklıklarının Yeni Hukuku, İstanbul, 2013, s. 260.

⁶⁴ Çamoğlu (Poroy/Tekinalp), Ortaklıklar, N. 670.

Pulaşlı da, bu ifadeden toplantıda devamlı olarak yüzde yüz katılım olması şartı getirildiğinin anlaşılması gerektiği, ancak toplantı terk edilmeden önce usulüne uygun olarak alınan kararların geçerli olacağını ifade etmektedir.⁶⁵ İsviçre hukukunda da pay sahiplerinin toplantıyı terk etmesinin *ex nunc* ileriye etkili olduğu ve bu ana kadar alınan kararların geçerli olacağı benzer şekilde ifade edilmektedir.⁶⁶

Her ne kadar pay sahibinin toplantıyı terk etmesi halinde doktrinde toplantının sona erdirilmesi gerektiği kabul ediliyorsa da, gerçekleşmesi zor bir ihtimal olmakla birlikte İsviçre Hukuku'nda toplantıyı terk eden pay sahibinin geri dönmesi halinde tekrar toplantı nisabı sağlanıyor ise bu andan itibaren alınan kararların geçerli olacağı fikri de ileri sürülmektedir.⁶⁷

V. Toplantı Nisabının Korunmadığı Halde Karar Alınmasının Yaptırımı

Yukarıda ifade edildiği üzere doktrinde hâkim görüş ve Yargıtay içtihadı, toplantı ve karar yetersaylarına uyulmaksızın karar alınması halinde alınan kararların yoklukla malul olacağı yönündedir.⁶⁸ Burada esasen çok taraflı bir hukuki işlem olan genel kurul kararının oluşması için gerekli sayıda irade beyanının mevcut bulunmamasına sebebiyet vermesi hasebiyle, işlemin kurucu unsurlarında eksikliğe yol açan asgari yeter sayılara riayet edilmemesi hali, kurucu unsurların ve dolayısıyla hukuki işlemin (genel kurul kararının) yokluğuna sebebiyet vermektedir. Doktrinde bu yönde görüş bildiren Kırca, yerinde bir benzetme yaparak, hukuki işlemlerin kurucu unsuru olan irade beyanının genel kurul kararlarında bir öneriye ancak kanunda veya esas sözleşmede belirtilen sayıda olumlu oyun verilmesine karşılık geldiğini, bu sayıda oyun verilmesiyle varlık kazandığını ifade etmektedir. Bu yaklaşım kanaatimizce karar yetersaylarına uyulmamasının yokluk yaptırımına sebebiyet vermesi açısından doyurucu bir gerekçe teşkil etmektedir.

İlaveten doktrinde bir genel kurul kararının mevcudiyetinden söz edilebilmesi için, öncelikle genel kurul toplantısı yapılması, ikinci olarak toplantıda karar alınması gerektiği, bu iki unsurun özel olarak genel kurul

⁶⁵ Pulaşlı, *Şerh C I*, s. 893.

⁶⁶ Bürgi, *Art 701 N 6 ve 1*; Schucany, *Art. 701 N 6*; Böckli, § 12 N. 54; Tanner, s. 697; Dubs/Truffer, *Art. 701 N 3a*; Frick/Stäheli, *Art. 701 3, N 4*.

⁶⁷ Bürgi, *Art. 701 N 1*; Tanner, s. 695.

⁶⁸ Bkz. yukarıda *dpn. 1* ve *orada anılan yazarlar*.

kararlarının kurucu unsurları olduğu fikri de ifade olunmaktadır.⁶⁹ Şu halde asgari toplantı yetersayısına aykırılığın geçerli bir genel kurul toplantısı yapılmadığını, karar yetersayısına aykırılığın ise yeterli sayıda olumlu yönde irade beyanıyla karar alınmadığını göstermekte olduğu ve her iki durumun da işlemin yokluğuna sebebiyet verdiği söylenebilecektir.

Yokluğa yol açan hallerine neler olabileceğine ilişkin olarak doktrinde, genel kurul toplantısı yapılmaksızın yahut oylama yapılmaksızın karar alınması, katılması gereken bir toplantıda başkanlık temsilcisinin bulunmaması, toplantının yetkili olmayan kimselerin çağrısı ile yapılması gibi durumlar, bu gibi hallerde geçerli bir genel kurul toplantısından söz edilemeyeceği gerekçesiyle yokluk yaptırımının uygulanacağı örnekler olarak gösterilmektedir.⁷⁰ Çağrılı veya çağrısız genel kurul toplantısında asgari yetersayılara uyulmaması hali de, belirttiğimiz şekilde yokluğa yol açmaktadır. Nihayet doktrinde TTK 416 uyarınca yapılan çağrısız genel kurulda pay sahiplerinin toplantının bu şekilde yapılmasına itiraz etmesi veya toplantıya katılmamasına rağmen toplantı yapılarak karar verilmesi yahut toplantıyı terk etmesinden sonra toplantıya devam edilerek karar alınması hallerinde de yokluk yaptırımının uygulanacağı kabul edilmektedir.⁷¹ Burada toplantıya katılan pay sahibinin toplantıdan ayrılması halinde, artık asgari toplantı nisabının varlığından söz edilemeyeceğinden, yapılan tespitin yerinde olduğu kanaatindeyiz. Yargıtay'ın yerleşik içtihadı da TTK 416'ya aykırılık halinde alınan kararların yokluk yaptırımına tabi olduğu yönündedir:

“Dava, davalı anonim şirketin 28.12.1999 tarihli olağanüstü genel kurul toplantısında alınan kararların iptali istemine ilişkindir. TTK'nin 370. maddesindeki düzenlemeye göre anonim şirketlerde bütün pay sahipleri veya temsilcileri, aralarında biri itirazda bulunmadığı takdirde genel kurul toplantılarına dair olan diğer hükümler saklı kalmak şartıyla, çağrı hakkındaki merasime riayet etmeksizin de genel kurul olarak toplanabilir. Diğer bir anlatımla, anılan yasa hükmünden de anlaşılacağı üzere, kanun koyucu çağrısız bir genel kurulun var sayılmasını, bütün pay sahipleri veya temsilcilerinin hazır bulunmaları ve pay sahiplerinin bu toplantı şekline itiraz etmemiş bulunmaları şartlarının gerçekleşmesi durumunda kabul

⁶⁹ Moroğlu, *Hükümsüzlük*, s. 113; Pulaşlı, *Şerh*, C. II, s. 1012; Bilgili/Demirkapı, s. 343; Bahtiyar, *Ortaklıklar*, s. 198.

⁷⁰ Kirca (Şehirli Çelik/Manavgat), C. II, s. 8 vd; Pulaşlı, *Şerh*, C. II, s. 1012 vd; Bahtiyar, *Ortaklıklar*, s. 198.

⁷¹ İmregün, s. 152; Bahtiyar, s. 198, Kirca (Şehirli Çelik/Manavgat), C. II, s. 9; Pulaşlı, *Şerh*, C. I, s. 893.

etmektedir. Tek bir payın sahibi veya temsilcisi bulunmaz veya toplantıyı terk ederse, ya da katılıp toplantı şekline itiraz ederse, bir genel kurulun gidişini etkileyebilecek durumda olup olmaması da durumu değiştirmez (Prof. Dr. Erdoğan Moroğlu, *TTK'ye Göre Anonim Ortaklıkta Genel Kurul Kararlarının Hükümsüzlüğü*, Ankara, 1993, s. 76). O halde TTK.nun 370. maddesinde öngörülen iki şart gerçekleşmeden yapılan genel kurul hukuken yoktur ve alınan karar da yoklukla maluldür.⁷²

İsviçre hukukunda doktrin görüşü ve yargı kararları ise toplantıyı terk halinde alınan kararların İsv BK 706b f.1 (TTK 447/1) anlamında butlanla (*nichtigkeit*) malul olduğu yönündedir.⁷³ Forstmoser/Meier-Hayoz/Nobel'e göre bütün pay sahiplerinin veya temsilcilerinin bulunmadığı bir zamanda alınan çağrısız genel kurul kararı bakımından şekli butlan sebepleri (*formellen nichtigkeitsgründe*) sözkonusu olup, burada artık şeklen dahi olsa bir genel kurul kararının varlığından bahsedilemez.⁷⁴ İsviçre Federal Mahkemesi de bu konuda vermiş olduğu bir kararında durumu şöyle ifade etmiştir:

“Çağrısız genel kurul, tüm pay sahiplerinin veya temsilcilerinin oluşturduğu genel kurulun özel bir şeklidir ve toplantı için öngörülen formalitelere uymaksızın gerçekleştirilebilir. (Art. 701 OR; BGE 120 IV 199 E. 1 S. 201; Urteil 4P.331/2006 vom 5. Juni 2007 E. 4.2) Tek bir pay sahibinin veya temsilcisinin bile yokluğu, bu toplantıda alınan kararların geçersizliğine (butlanına) yol açacak ciddi bir şekli eksiklik oluşturur.”⁷⁵

Benzer şekilde Zürih Yüksek Mahkemesi de İsviçre öğretisinde ve Yargı kararlarında sıkça atıf yapılan bir kararında;

“Normal olarak, genel kurul toplantısı İsv. BK 699 ve 700 hükümlerine tabidir. Aksine çağrısız genel kurul, resmi olarak toplanmış ve yönetilen bir genel kuruldur. Tüm pay sahiplerinin katılımı halinde, bu durum toplantıya

⁷² *Yargıtay 11. Hukuk Dairesi, E. 2000/10968, K. 2001/1616, T. 26.2.2001 (Kazancı İçtihat). Yargıtay yeni tarihli bir kararında, pay sahiplerinden birisinin yokluğunda çağrısız genel kurulda alınan kararın yok hükmünde olduğunu belirtmiştir. “Somut olayda, çağrısız ortaklar kurulunun davacı dışındaki diğer iki ortakla toplanıp karar aldığı anlaşılmalı, kanunun emredici hükümlerine aykırı olarak toplandığından, ortaklar kurulu kararı yok hükmündedir. Bu nedenle davanın kabulüne karar verilmesi gerekirken reddi doğru görülmemiş, hükmün temyiz eden davacı yararına bozulması gerekmiştir.” Yargıtay 11. Hukuk Dairesi, E. 2014/4452, K. 2014/9938, T. 28.5.2014 (Kazancı İçtihat).*

⁷³ *Bürgi, Art. 701, N. 6, Forstmoser/Meier Hayoz/Nobel, § 23, N. 6; Dubs/Truffer Art. 706b N 18.*

⁷⁴ *Forstmoser/Meier Hayoz/Nobel, § 25, N. 117, N. 119.*

⁷⁵ *BGE 137 III 460 E. 3.3.2 S. 465.*

ilişkin yasal ve resmi gerekliliklere uyulmasından feragat edilir. (Guhl/Merz/Kummer, Obligationenrecht, S. 624). Bununla birlikte çağrısız genel kurul, sadece tüm pay sahiplerinin katıldığı, yani mevcut oldukları veya yasal olarak temsil edildiği durumlarda karar alabilir. Bir pay sahibinin veya temsilcisinin ayrılması, çağrısız genel kurulu sona erdirir. Eğer kararlar bir pay sahibinin yokluğunda alınır, alınan karar batıldır (Bürge, Kommentar Aktienrecht, N. 6 zu Art. 701 OR; Strub, Die Ungültigkeit von Generalversammlungsbeschlüssen der Aktiengesellschaft, Diss. Zürich 1963, S. 104/5)⁷⁶ demek suretiyle, toplantıya devam edilerek alınan kararların batıl olduğuna hükmetmiştir.⁷⁷

Kararın devamında ise, “Tüm pay sahiplerinin veya temsilcilerinin yokluğunda alınan çağrısız genel kurul kararının geçersizliği, doktrin ve yargı içtihadına dayanmaktadır. Federal Yüksek Mahkeme, içeriği dolayısıyla geçersiz olan genel kurul kararlarıyla uyulması zorunlu şekil şartlarının ihlali dolayısıyla geçersiz olan genel kurul kararları arasında ayrıma gitmektedir (BGE 93-II-30 S. 90). Somut olayda, hukuka aykırılığın ikinci türü mevcuttur. Federal Yüksek Mahkeme, daha önce vermiş olduğu kararlarında, geçerli bir genel kurul kararı alınması için zorunlu olan şartların ihlal edilmesi halinde alınan genel kurul kararlarının butlanına hükmetmiştir” denilmek suretiyle, kanaatimce sebep ve sonuçları itibariyle Türk hukukunda dile getirilen genel kurul kararlarının yokluk ve butlanı sebepleri ayırımına paralellik arz eden ve onun yerine İsviçre hukukunda mevcut bulunan, şekli butlan sebepleri -butlan sebepleri- (şekli aykırılık-kurucu aykırılık) ayırımına işaret edilmektedir.⁷⁸

Nitekim Forstmoser/Meier Hayoz/Nobel de, bu konuda yapmış olduğu izahatta, şekli butlan halleri olarak Türk hukukunda genel kurul kararlarının yokluk sebepleri olarak sayılan, konumuz dahilinde bulunan çağrısız genel kurulda tüm pay sahipleri bulunmadan alınan kararlar, yetkisiz kimselerin çağrısıyla toplanan genel kurulda alınan kararlar gibi halleri göstermekte, bu gibi durumları “olmayan kararlar” (*nichtbeschlüsse*) veya “sözde kararlar” (*scheinbeschlüsse*) olarak nitelendirmektedir.⁷⁹

⁷⁶ Zürih Yüksek Mahkemesi Kararı, Tarih 03.02.1981, ZR 81/1982 s. 43 ve 44, N. 17.

⁷⁷ Aynı yönde, İsviçre Hukuku'nda bu şekilde alınan genel kurul kararlarının batıl kabul edildiği görüşünde, Pulaşlı, Şerh C. I, s. 901;

⁷⁸ Forstmoser/Meier Hayoz/Nobel, § 25, N. 117 vd; Dubs/Truffer Art. 706b N 17.

⁷⁹ Bkz. Forstmoser/Meier Hayoz/ Nobel, § 25, N. 117 vd. Pulaşlı da, “bir genel kurul kararının yokluğu (*Nicht-oder Scheinbeschlüsse*), başlangıçtan itibaren bir genel kurul kararının mevcut olmadığını ifade eder” demek suretiyle duruma işaret etmektedir. Bkz. Hasan Pulaşlı, “Anonim Şirket Genel Kurul Kararlarının Sakatlığı ve Müeyyidesi” İÜHF C. LXXI, S. 2, 2013, s. 340.

Şu halde İsviçre hukukunda genel kurul kararlarının hükümsüzlüğü yönünden Türk hukukundan farklı olarak yokluk (nichtexistenz)-butlan (nichtigkeit) ayrımının tercih edilmediği, bunun yerine şekli butlan sebepleri-butlan sebepleri ayrımı söz konusu olduğu söylenebilecektir.⁸⁰ İsviçre hukukunda genel kurul kararlarının hükümsüzlüğü için butlan yaptırımından farklı bir kategori yaratılmaması ise, yokluk ve butlanın her ikisinin de ilgili herkes tarafından ileri sürülebilirliği, ileri sürülebilirliğinin bir süre ile sınırlandırılmış olmaması, resen nazara alınabilmesi gibi özellikleri yönünden uygulamada kayda değer bir fark yaratmamasına dayandırılmaktadır.⁸¹ Ancak Türk hukukunda genel kurul kararlarının hükümsüzlük sebepleri yönünden yokluk-butlan ayrımı yapılması, doktrinde zorunlu görülmüş ve yargı kararları da bu görüşe göre şekillenmiştir.⁸²

Sonuç

Yukarıda yapmış olduğumuz tespit ve değerlendirmeler doğrultusunda, TTK 418’de yer verilen ve ağırlaştırılmış toplantı yetersayısı gerektiren diğer haller için de uygulanacak olan “toplantı yetersayısının korunması” ilkesi dolayısıyla, toplantı süresince ve fakat her bir gündem maddesi bağlamında ayrı ayrı toplantı yetersayısının korunup korunmadığı gözetilmelidir. Aksi halde toplantı yetersayısına riayet edilmeksizin alınmış olan kararlar yoklukla malul olacaktır. Bir kısım pay sahibinin toplantıdan ayrılması ihtimalinde ise, bu aşamaya kadar toplantı ve karar yetersayılarına uygun olarak alınan kararlar geçerliliğini koruyacaktır. Farklı yetersayıları gerektiren gündem maddelerinin bulunması halinde de, ilgili gündem maddesi uyarınca karar alınmasına kadar toplantı yetersayısının korunması yeterli olacak, farklı toplantı yetersayılarına ilişkim şartlar ayrı ayrı nazara alınacaktır. Çağrısız genel kurul toplantılarını düzenleyen TTK 416/1 maddesi kapsamında ise toplantıda şirket sermayesinin yüzde yüzünün temsil edilmesini gerektiren tek bir toplantı yetersayısı öngörülmüş ve bu yetersayı var olduğu sürece karar alınabileceği düzenlenmiş olduğu içindir ki, bazı pay sahiplerinin toplantıyı terk etmesi halinde, toplantı sona erecek ve karar alınamayacaktır; alınır ise yok hükmündedir. Ancak burada da toplantı yetersayısı mevcutken alınan kararlar geçerliliğini koruyacaktır.

⁸⁰ Aynı yönde, Moroğlu, *Hükümsüzlük*, s. 28 vd; Kurca (Şehirli Çelik/Manavgat), C. II, s. 6 vd.

⁸¹ Forstmoser/Meier Hayoz/ Nobel, § 25, N. 117 vd; Dubs/Truffer Art. 706b N 17; Kurca (Şehirli Çelik/Manavgat), C. II, s. 6.

⁸² Bu görüşün öncüsü olarak bkz. Moroğlu, *Hükümsüzlük*, s. 31.

Kaynakça

- [1] Ansay, Tuğrul. *Anonim Şirketler Hukuku*. Ankara, 1975.
- [2] Arslanlı, Halil. *Anonim Şirketler II-III*, Anonim Şirketlerin Organizasyonu ve Tahviller, İstanbul, 1960.
- [3] Bahtiyar, Mehmet. *Ortaklıklar Hukuku*, İstanbul 2018.
- [4] Bahtiyar, Mehmet. Anonim Şirket Genel Kurulunda Toplantı Yetersayısının “Toplantı Süresince Korunması” Şartına İlişkin TTK. 418/1 Hükümünün Değerlendirilmesi”, Prof. Dr. Hamdi Yasaman’a Armağan, İstanbul 2017, s. 59 vd (Toplantı Yetersayısı).
- [5] Bahtiyar, Mehmet; Hamamcıoğlu, Esra. *Anonim Ortaklık Genel Kurul Toplantıları*, İstanbul, 2014.
- [6] Biçer, Levent; Hamamcıoğlu, Esra. “Anonim Ortaklıkta Genel Kurulun Devredilemez Yetkileri Kapsamında Önemli Miktarda Şirket Varlığının Toptan Satışı ve Uygulama Alanı”, Kadir Has Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. I, 2013, s. 15 vd.
- [7] Bilgili, Fatih; Demirkapı, Ertan. *Şirketler Hukuku Dersleri*, Bursa, 2018.
- [8] Böckli, Peter. *Schweizer Aktienrecht*, Zürich, 1996.
- [9] Bürgi, Wolfhart F. *Die Aktiengesellschaft*, Zürcher Kommentar Bd. V/5b 2, Art. 698-738, Zürich 1969.
- [10] Çamoğlu, Ersin. Yeni Ticaret Kanunu’nda Anonim Ortaklık Genel Kurulunda Nisaplar, *Yaklaşım Dergisi*, Ocak 2013, s. 244 vd.
- [11] Coştan, Hülya. Limited Şirkette Genel Kurul Nisapları, *Ticaret ve Fikri Mülkiyet Hukuku Dergisi*, 2015 S. 1, s. 65vd (Nisaplar).
- [12] Coştan, Hülya. Yeni Türk Ticaret Kanunu’na Göre Birleşme, Bölünme ve Tür Değiştirme Kararları, Ankara, 2012 (Tür Değiştirme).

[13] Dubs, Dieter; Truffer, Roland. Kommentar zum schweizerischen Privatrecht, Obligationenrecht II, Art. 698-706b, Hrsg.: Honsell Heinrich, Vogt Nedim Peter und Watter Rolf, 2. A., Basel und Frankfurt am Main, 2002.

[14] Dural, H. Ali: “Çağrısız Toplanan Genel Kurulda Pay Sahiplerinden Birinin Toplantıyı Terk Etmesi Alınan Kararların Geçerliliğini Etkiler mi?”, Prof. Dr. Ömer Teoman’a 55. Yaş Günü Armağani, İstanbul 2004, s. 369 vd.

[15] Forstmoser, Peter/Meier-Hayoz Arthur/Nobel Peter: Schweizerisches Aktienrecht, Bern 1996.

[16] Frick, Bruno/ Stäheli, Thomas: Aktienrecht Kommentar, Aktiengesellschaft, Rechnungslegungsrecht, VegüV, GeBüV, VASR, Zürich 2016.

[17] Guhl, Theo/Merz, Hans/Kummer, Max: Das Schweizerische Obligationenrecht, Zürich, 1972.

[18] İmregün, Oğuz. *Anonim Ortaklıklar Hukuku*, İstanbul, 1989.

[19] İmregün, Oğuz. Türk Hukukunda Anonim Ortaklıklarda Toplantı ve Karar Yetersayıları, İUHFM 1984, C. 50, S. 1-4, s. 349 vd (Yetersayılar).

[20] Kendigelen, Abuzer. Anonim Şirketlere İlişkin Hükümlerde Benimsenen Bazı Ağırlaştırılmış Nisaplar Bilinçli Bir Tercihin Ürünü mü?, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü 60. Yıl Armağani, Ankara 2015, s. 95 vd.

[21] Kendigelen, Abuzer. *Türk Ticaret Kanunu Değişiklikler, Yenilikler ve İlk Tespitler*, İstanbul, 2016.

[22] Kırca, İsmail; Şehirali, Çelik; Feyzan, Hayal; Manavgat, Çağlar. *Anonim Şirketler Hukuku C. II, Genel Kurul Kararlarının Hükümsüzlüğü*, Ankara, 2016.

[23] Kubilay, Huriye. Karar Yetersayısının Hesaplanmasında Salt (Mutlak) Çoğunluğun Belirlenmesi Gereken An, Prof. Dr. Fırat Öztan'a Armağan, C. I, Ankara 2010, s. 1411 vd. Meier-Hayoz, Arthur/ Forstmoser, Peter: Schweizerisches Gesellschaftsrecht, Bern, 2002.

[24] Moroğlu, Erdoğan. 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu Değerlendirme ve Öneriler, İstanbul, 2016 (Değerlendirme).

[25] Moroğlu, Erdoğan. Türk Ticaret Kanunu'na Göre Anonim Ortaklıkta Genel Kurul Kararlarının Hükümsüzlüğü, İstanbul, 2017 (Hükümsüzlük).

[26] Müller, Christoph: Berner Kommentar, Art. 1-18 OR mit allgemeiner Einleitung in das Schweizerische Obligationenrecht, Obligationenrecht, Allgemeine Bestimmungen, Bern 2018.

[27] Poroy, Reha; Çamoğlu, Ersin; Tekinalp Ünal. *Ortaklıklar Hukuku I*, İstanbul, 2014.

[28] Pulaşlı, Hasan. Anonim Şirket Genel Kurul Kararlarının Sakatlığı ve Müeyyidesi, İÜHFMC. LXXI, S. 2, 2013, s. 335 vd (Genel Kurul).

[29] Pulaşlı, Hasan: *Şirketler Hukuku Genel Esaslar*, Ankara, 2017.

[30] Pulaşlı, Hasan. Şirketler Hukuku Şerhi, C. I, II, III Ankara, 2018 (Şerh).

[31] Schucany, Emil. *Kommentar zum schweizerischen Aktienrecht*, Zürich 1960.

[32] Sommer, Patrick. in Kren Kostkiewicz Jolanta/Wolf Stephan/Amstutz Marc/Fankhauser Roland (Hrsg.), OR Kommentar, Schweizerisches Obligationenrecht, Zürich 2016.

[33] Şener, Oruç Hami. *Teorik ve Uygulamalı Ortaklıklar Hukuku Ders Kitabı*, Ankara, 2017.

[34] Tanner, Brigitte. Handkommentar zum Schweizer Privatrecht, Personengesellschaften und Aktiengesellschaft - Art. 530-771 OR - VegüV, Zürich - Basel - Genf, 2016.

[35] Tanner, Brigitte. Quoren für die Beschlussfassung in der Aktiengesellschaft, Diss. Zürich, 1987.

[36] Tanner, Brigitte. Zürcher Kommentar zum Obligationenrecht: Die Generalversammlung: Teilband V 5 b: Kommentierung von Art. 698 - 706b OR. Zürich, 2003.

[37] Tekinalp, Ünal. *Sermaye Ortaklıklarının Yeni Hukuku*, İstanbul, 2015.

[38] Teoman, Ömer. Çağrısız Genel Kurulun Gündemine Oybirliği ile Madde Eklenmesi (YTTK 416/II), BATİDER, 2011, C. XXVII, S. 3, s. 5 vd.

[39] Ulusoy, Erol. Anonim Şirketlerde Tali Yükümler, Mar. Üniv. İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, Cumhuriyetin 75. Kuruluş Yıldönümüne Armağan, 1999 C. XV S. 1, 347 vd.

[40] von Steiger, Fritz. *Das Recht der Schweizerischen Aktiengesellschaft*, Zürich 1966.